

312

Handwritten: Dandă-Rău

BIBLIOTECA

PENTRU TOTI

CH. DICKENS

**O NOAPTE
DE CRĂCIUN**

traducere de

MARIUS

"KOH-NOOR" & MSO

ARTA
LITERARĂ
ȘTIINȚĂ

Editura Librăriei
LEON ALCALAY

București, Calea Victoriei, 37.

Prețul 30 bani.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

LITERE, ARTE, ȘTIINȚE

1956 Au apărut:

- 43-44 Adamescu, Modele de discursuri române.
 48-49 " Modele de discursuri străine.
 " Din biografiile scriitorilor români.
 180-181 Alexandri Vasile, Ovidiu, dramă.
 182-194 " Poezii, complete
 199-200 " Teatru vol. I și vol. II.
 283 " Fântâna Blanduziei.
 15 Alexandrescu Gr. N., Proză și poezii.
 295-298 Alexandrescu Gr. M. Poezii, epistole, satire.
 1 Andersen, Povești alese, cu portret.
 100 " Carte de chipuri fără chipuri.
 284 d'Anunzio, Făclia sub obroc. Trag., trad. Alex. Dorna.
 78 Augier et Sandeau, Ginerile lui Poirier, teatru.
 9 Bachelin Leo, Castelul Peleş.
 126-127 Bălăcescu, Poezii, vol. I și vol. II.
 23-24 Bănățeanu P., Din viața meseriașilor.
 276 Banville Th., Sărutarea, comedie, trad. în versuri.
 300 Bassarabescu I. A., Norocul, Schițe și Nuvele
 217 Bianu Ioan, Momente culturale.
 20 Bolintineanu D., Legende Istorice.
 202-203 " Manoil roman,
 243-245 " Elena, roman
 54 Bourde Patriotul.
 72 Buzoianu G. T., Egiptul.
 87 " Herberii, Hesperidele.
 95 " Cartagena Cyrena.
 204-215 Calligari D., Dicționar englez-român.
 58 Caragiali I. L., Schițe ușoare.
 121-122 " Fragmente.
 7-40 Carmen-Sylva, De prin veacuri, vol. I și II.
 119 " Robia Peleşului,
 223 " O rugăciune.
 275 " Ullranda, (dramă).
 254 Cazaban Al., Departe de oraș, nuvele.
 218 Cervantes, Don Quichotte.
 107 Cicerone, Despre prietenie.
 17 Colomb d-na, Istorioare.
 52 Coppée François, Prietine, roman.
 103-104 " Poveste tristă, roman.
 64 Costin, Spre primăvară.
 285 Coșbuc, Antologia Sanscrită.
 28-33 Creangă, Opere complete,
 263 Demetrescu Traian, Iubita.
 290-291 " Cum iubim, roman.
 12 Demetrescu M., Nuvele.
 42-45 Depărățeanu, Doruri și amoruri, vol. I și vol. II.
 70 Dulfu P., Legenda țiganilor, ediția III-a revăzută.
 88-89 Dumas Alex. fiul, Denisa, dramă.
 280-282 " Dama cu camelii, roman.
 195-196 Eminescu Mih., Poezii.
 278-279 " Povești și nuvele
 302 Eugeniu Dinescu, Ecuba, tragedie.

Inv. 8706

H. DICKENS

78361

O Noapte de Crăciun

TRADUCERE DE

225976

M A R I U S

108873

BUCUREȘTI

Editura Librăriei LEON ALCALAY

No. 37—Calea Victoriei—No. 37

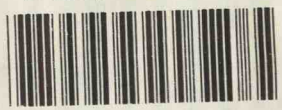
1907.

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 78361
Inventar 108873

9453

PC56/01

B.C.U. Bucuresti

C108873

Institutul grafic „SAMITCA“
I. SAMITCA și D. BARAȘ, Societate în comandă
CRAIOVA.

O NOAPTE DE CRĂCIUN

PARTEA INTĂIA

Umbra lui Marley

Marley murise — ca să începem de la început în privința aceasta nu mai încapă nici o îndoială, actul morții sale fusese semnat de popă, de dascăl, de dricar și de însoțitorii dricului. Scrooge ¹⁾ îl semnase și el, și numele lui Scrooge era o semnătură cu vază la Bursă, pe orice hârtie l-ar fi pus. Cum am zis dar, bătrânul Marley murise, murise de-a binele.

Scrooge știa că Marley murise? Fără îndoială că știa. Cum se poate să nu fi știut? Scrooge și Marley fuseseră tovarăși anți îndelungați. Scrooge era unicul indeplinitor al voințelor lui Marley, unicul

1) Citește Scruj.

său episcop, unicul său moștenitor, unicul său prieten, unicul om care-i purta doliul. Această moarte totuși nu-l doborîse întrucît pe Scrooge, încît să nu-și arate dibăcia să negustorească până și în ziua înmormântării:—el o consfinți prin încheierea unei afaceri minunate.

Repet dar că Marley murise, și o repet fiindcă fără acest punct de plecare, bine înțeles de toți, povestirea mea n'ar oferi nimic minunat. Dacă n'am fi pe deplin convinși, că tatăl lui Hamlet e mort când piesa începe, nu am fi de loc surprinși, văzînd pe răposatul rege al Danemarcei plimbîndu-se noaptea pe zidurile capitalei sale.

Scrooge nu șterse nici odată numele bătrînului Marley de pe firmă. Acest nume rămase vreme îndelungată pe ea, deasupra ușii contoarului: *Scrooge și Marley*. Semnătura obicinuită a casei era Scrooge și Marley. Cei cari aveau daraveri cu Scrooge pentru întâia oară, îl numeau când Scrooge când Marley, dar el răspundea la amîndouă numele: îi era tot una.

Ah! ce cumătru hain era și Scrooge acesta! lacom, sgîrcit și în stare să stoarcă și ultima picătură dintr'un burete; o inimă de piatră; un bătrîn păcătos, viclean, tăcut și închis în sine însuși ca o stridie în coaja ei. Răceala din inima sa împietrea figura-i bătrînă, ascuțea nasu-i ascuțit, sbârcea fruntea sa, făcea mersul său țeapăn, împrejmua ochii săi cu un cerc roșiu, invinețea buzele-i sub-

țiri și îi înăsprea glasul. Un cerc de ghiață inconjura capul, sprâncenele și barba sa scurtă. El purta veșnic cu sine temperatura-i rece; în zilele lui Cup-tor lăsa să înghețe contoarul, iar în zilele de Crăciun nu'l încălzea nici măcar cu un grad.

Frigul și căldura de afară aveau o slabă înrâu-rire asupra lui Scrooge. Nici o căldură nu putea să'l încălzească, nici un ger să-l facă să degere; nici un vânt nu era mai aspru de cât dânsul. Vremea rea nu avea de ce să-l pismuiască. Ploaia, zăpada sau grindina cea mai rea, puteau numai într'un caz să se mândrească: că erau mai bune de cât dânsul; ele dedeau cu prisosință, Scrooge nu dedea nimic.

Nimeni nu'l oprea în drum ca să'l întrebe bu-curos: „Scumpul meu Scrooge, ce mai faci? când vii să mă vezi?“ Nici un cerșetor nu îndrăznea să-i ceară de pomană, nici un copil nu-l întreba ce oră este; nici odată vreun trecător, bărbat sau femeie, nu l'a rugat să-i arate drumul. Până și căi-nii orbilor păreau a-l cunoaște, și trăgeau pe stă-pânii lor la dreapta sau la stânga pentru a nu da ochi cu el, dând din coadă și voind parcă a zice: „De cât o privire rea, mai bine nimic, sărmanc orb!“.

Dar ce-i păsa lui Scrooge? tocmai aceasta dorea și el: să treacă nesupărat în căile imbulzite ale vieții, și să zică fiecărui sentiment omenesc: „de-parte de mine“! iată ce-i plăcea lui Scrooge.

Intruna din zile....., cea mai bună din zilele anului, în ajunul Crăciunului....., bătrânul Scrooge ședea ocupat în biuroul său. Afară era ger, un ger tăios și ceață. Dinăuntru Scrooge putea să auză în uliță lumea mergând încoace și încolo, respirând cu sgomot, frecându-și mâinile și izbind trotuarul cu picioarele spre a le încălzi. Ceasornicile mahalalei bătuseră d'abia trei și era deja aproape noapte; dealminteri toată ziua fusese întuneric, și prin ferestrele prăvăliilor se vedea lumânări aprinse, ce semănau a pete roșii în aerul des și mohorit. Ceața pătrundea înăuntru prin fiecare crăpătură și fiecare gaură a broaștei, și era așa de deasă afară, că de și ulița era una din cele mai strâmte, nu se mai vedea din casela de peste drum de cât umbrele lor.

Ușa biuroului lui Scrooge sta deschisă, ca să poată supraveghea pe contabilul său, care, într'un fel de chilie întunecoasă, copia la scrisori. Scrooge avea un foc foarte mic; dar focul contabilului era așa de mic, că părea un singur cărbune. Și apoi, nici nu putea să-l întetească, căci Scrooge ținea cutia cu cărbuni lângă dânsul; de câte ori contabilul venea cu cleștele în mână ca să ia un cărbune, stăpânul țipa că vor fi siliți să se despartă. Atunci contabilul își învelea gâtul cât putea mai bine în basină și se trudea să se încălzească la lumânare; ceea ce, din nenorocire, nu isbutia, căci nu avea destulă imaginație pentru aceasta.

— Crăciun vesel, unchiule! D-zeu să'ți dea sănătate! strigă un glas cu bucurie.

Era glasul nepotului lui Scrooge, care intrase pe neașteptate, așa că urarea aceasta fu prima veste a prezenței sale.

— Ei ași! răspunse Scrooge, prostie!

Nepotul lui Scrooge se încălzise așa de tare în fuga sa pe acea vreme friguroasă și plină de ceață, că obrazu îi era aprins de roșeață; cu atât mai vârtos că și culoarea lui era din fire cam roșie, ochii îi schinteiau și respirarea i se ușură printr'un rotocol de aburi.

— Crăciunul o prostie, unchiule! strigă nepotul; de sigur că n'ai vrut s'o zici!

— O zic, replică Scrooge; un Crăciun vesel! De de unde și până unde să fii vesel? Ești sărac lipit!

— Aida de! zise nepotul. Dar cu ce drept să fii d-ta trist? de unde și până unde să fii posomorit? Ești destul de bogat!

Scrooge, neștiind ce să răspundă, numai de cât repetă: „Ei ași!!“ și adăose: „Prostie!“.

— Nu fi rău dispus, unchiule, zise nepotul.

— Cum să nu fiu, zise bătrânul, când trăiesc într'o lume de nebuni ca tine? Crăciun vesel! Dracu să-l ia Crăciunul tău vesel? Ce e pentru tine Crăciunul, dacă nu o vreme când ai plăți de făcut și n'ai bani, o vreme când te revezi cu un an mai bătrân și nici măcar c'un ceas mai bogat; o vreme când, incheind bilanțul afacerilor, vezi apăsând pe

tine douăsprezece luni de deficit? Dacă ași fi eu ceva, sfârși Scrooge indignat, orce gogoman care ar veni să-mi ureze un Crăciun vesel, l-ași da pe gârlă sau l-ași spânzura de cuiul ăsta!

— Unchiule! zise nepotul rugător.

— Nepoate, răspuse unchiul cu asprime, făți Crăciunul cum ți-o plăcea, și lasă-mă să-l fac cum mi-o plăcea mie.

— Să-l faci unchiule, dar d-ta nu-l faci.

— Lasă-mă să nu-l fac! zise Scrooge mâniat; iar d-ta aibi parte de un Crăciun vesel! Ți-a și adus noroc întodeauna Crăciunul, nu e așa?

— Sunt unele lucruri din care ași fi putut trage un folos, dar cari, ce-i drept, nu mi-au adus nici unul, răspuse nepotul; între acestea e și Crăciunul. Și cu toate acestea Crăciunul,—lăsând la o parte respectul ce datorim numelui său sfânt și originii sale sfinte—a fost întotdeauna, pentru mine cel puțin, un timp de fericire, de bună voință, de ertare și de milă, singurul timp pe care îl știu în tot lungul calendar al anului, când bărbați și femei, într'un singur gând, pare că își deschid inimile și cugetă la sărmanii oameni de desubtul lor, ca la niște tovarăși de drum din viața aceasta în celaltă, cum suntem intradevăr, iar nu o altă rasă de făptură cu scopuri diferite. Și iată, unchiule, de ce cred că Crăciunul, deși nu mi-a adus vre odată un ban în pungă, mi-a făcut bine și imi va face bine, și zic: „fie numele său binecuvântat!“

Contabilul, din cuibul său, aplaudă fără voce la această încheiere; dar băgând imediat de seamă că i-a scăpat o necuviință, vru să sgândăre focul și îi stinse ultima scântee.

— Să mai aud eșind o singură vorbă din gura d-tale, îi zise Scrooge, și îți vei petrece Crăciunul fără slujbă!—Ești un orator eloquent, nepoate, zise el întorcându-se spre acesta, mă mir că nu te faci deputat.

— Aide, unchiule, nu te supăra; poțtim mâine la mine la masă.

Scrooge răspunse că ar vrea mai bine să-l vadă la dracu, și asta o spuse fără nici o teamă sau jenă.

— Dar de ce unchiule, zise nepotul, de ce?

— De ce te ai însurat? întrebă Scrooge.

— Fiindcă eram înamorat.

— Fiindcă erai înamorat. ., mormăi Scrooge, ca și cum ar fi auzit ceva și mai de răs de cât *Crăciun vesel*? Bună seară, nepoate!

— Dar bine, unchiule, nu veneai nici odată la mine nici înaintea căsătoriei mele. De ce să zici că din pricina aceasta nu vrei să vii nici acum la mine?

— Bună seară, nepoate!

— Nu ți cer nimic, unchiule, nu vreau nimic de la d-ta. De ce să nu rămânem prietini?

— Bună seară.

— Îmi pare foarte rău, unchiule că te găsesec așa de încăpățânat în refuzul d-tale. Ceartă n'am

avut împreună, a cărei vină să o am eu; dacă am venit la d-ta, am făcuto în cinstea Crăciunului; eu ți-u să păstrez până la sfârșit veselia mea de Crăciun; de aceea, unchiule, îți urez și d-tale o petrecere bună de Crăciun.

— Bună seară.

— Și la mulți ani!

— Bună seară, repetă Scrooge.

Nepotul eși fără un cuvânt de dojană; se opri în chilia de alături spre a face urări de Crăciun și de anul nou contabilului lui Scrooge, care, mai puțin rece de cât acesta, cu toate că focul i se stinsese, i le întoarse cu multă căldură.

— Poftim și altul acum! murmură Scrooge, care auzise acest schimb de cuvinte calde. Contabilul meu cu 15 șilingi pe săptămână, cu femei și cu copii, vorbește de Crăciun vesel. Sunt buni de dus la balamuc oamenii ăștia!

Insoțind pe nepotul lui Scrooge până la ușă, contabilul introduse alte două persoane. Erau doi domni de o înfățișare serioasă și plăcută, cari se opriră cu capul descoperit în biuroul lui Scrooge, ținând în mâini registre și hârtii.

— Scrooge și Marley, dacă nu mă înșel? întrebă unul din domni uitându-se pe o listă după ce salutase. Cu cine am onoarea de a vorbi, cu d. Scrooge sau cu d. Marley?

— Marley a murit acum șapte ani, răspunse Scrooge; tocmai șapte ani implinesc astăzi de când a murit.

— Nu ne îndoim că dărnicia sa e bine urmată de tovarășul care trăește, zise domnul întinzând o listă de subscriere.

Da, avea chiar dreptate, unul era ca și celalt: la cuvântul plin de înțeles „dărnicie“, Scrooge își sgârci fruntea și dădu din cap.

— Cu ocazia anului nou care vine, domnule Scrooge, zise domnul cel cu lista luând un condei, e bine să ne gândim puțin la cei săraci și nenorociți: ei suferă mult în momentele acestea. Mii și mii duc o lipsă îngrozitoare, da domnule, sute de mii zac pe drumuri.

— Dar închisori nu's? întrebă Scrooge.

— Închisori! o da! și încă prea multe, zise domnul lăsând să-i cază condeiul din mână.

— Dar casele de muncă silită, pe care le numiți *Uniuni*, funcționează oare?

— Intruna, da, intruna, răspunse celalt domn, dar ar fi mai bine să nu funcționeze.

— Dar legile împotriva săracilor sunt oare în ființă?

— Oh! prea mult încă, domnule.

— Cu atât mai bine, mă speriasem: căud am auzit primele d-voastră cuvinte, mă temeam, zise Scrooge, să nu să fi întâmplat ceva, care să împiedice folositoarea dezvoltare a acestor așezăminte; sunt încântat de a afla contrariul.

— Convinși că aceste mijloace, fără îndoială folositoare, nu sunt deajuns pentru a alina crești-

nește durerile mulțimei, răspunse primul domn, câțiva dintre noi se silesc a strânge o sumă de bani, cu care să se cumpere acestor nenorociți ceva alimente și lemne. Am ales acest timp al anului, fiindcă acum nevoia e mai simțită ca ori când și bogăția se învesește. Cu cât să vă înscriu?

— Cu nimic, răspunse Scrooge.

— Doriți să rămâneți anonim?

— Doresc să fiu lăsat în pace, zise Scrooge; iacă răspunsul meu, fiindcă mă întrebați ce doresc. Eu nu mă bucur de Crăciun și nu vreau să procur nici altora mijloacele de a se bucura; eu contribui la întreținerea așezămintelor, de care am vorbit mai sus: ele ne costă mult; cei ce nu se simt bine aiurea, n'au de cât să se ducă acolo.

— Unii nu o pot și alții ar vrea mai bine să moară.

— De vor mai bine să moară, n'au de cât s'o facă și să scape populațiunea de un prisos. De altminteri..., scuzați... eu nu știu nimic.

— Ați putea s'o știți.

— Asta nu mă privește, răspunse Scrooge; destul că mi cunosc afacerile mele și nu mă amestec în ale altora; ale mele îmi dau prea mult de furcă. Bună seară, domnilor.

Văzând lămurit că și pierdeau vremea în zadar, cei doi domni plecară. Scrooge își reluă lucrul, foarte mulțumit de sine-însuși și chiar mai dispus ca de obicei.

Intre acestea, ceața și întunericul se îngroșeau tot mai tare, așa că umblau oamenii pe stradă cu torțe aprinse, învoindu-se cu birjarii ca să alerge dinaintea cailor pentru a le arăta drumul spre casă. Ceasornicul vechiului turn al bisericei gotice, pe care Scrooge îl zărea printr'o deschizătură a biuroului său, se făcu nevăzut și suna orele, jumătățile și sferturile în nori, cu un răsunet tremurător, care te făcea să crezi că acest glas al timpului eșea din vreo gură ai cărei dinți de a-ramă clănțăneau de frig. În strada principală a cartierului câțiva lucrători, cari reparau niște țevi de gaz, aprinseseră un mângal mare în jurul căruia se îmbulzeau o droaie de săraci și de copii zdrențoroși, cari își încălzeau mâinile și clipeau din ochi de bucurie. Din fântâna publică, astupată de un bulgăr de gheață, numai curgea nici o picătură, și lumina strălucitoare a lămpilor din prăvălii arunca reflexe roșatice pe figurile palide ale trecătorilor. Galantarele negustorilor de mezeluri și ale băcanilor erau de o splendoare care îndepărta orice idee prozaică de vânzare și de cumpărare: era un decor feeric. Nu numai lord-mayorul Londrei, din fundul palatului său municipal, dedea ordin celor cincizeci de bucătari și chelari să serbătorească Crăciunul într'un chip demn de masa unui lord-mayor, dar și croitorașul, care fusese amendat cu 5 șilingi, cu o săptămână înainte pentru că fusese găsit beat pe stradă, se gândea la

pudingul de a doua zi, în cocioaba lui, în timp ce nevasta-i hărbuită cu mititelul la sân, se ducea să târguiască carne la măcelar.

Ceața se îngroșa mereu; gerul devenea tot mai tare, tot mai aspru și mai pătrunzător. Dacă bunul sfânt Dustan, în loc de a se servi de elementul său obicinuit, ar fi înțepat nasul diavolului cu un ger atât de tăios, diavolul ar fi avut tot dreptul să răgă ca un turbat. Posesorul unui năsuț ascuțit se opri clătănind de frig dinaintea ușei lui Scrooge, spre a-l cinsti cu un cântec de Crăciun; dar la cel dintâi vers al introducerii,

God bless you, merry gentleman!

D-zeu să te binecuvinteze, vesele domn!

Scrooge apucă rigla de pe pupitru cu un gest atât de energetic, că înghețatul cântăreț o tuli plin de groază, lăsând gaura broaștei în voia ceței și a gerului.

În sfârșit, sosi și ora închiderii biuroului. Scrooge se sculă nemulțumit de pe scaun, iar contabilul, văzând pe stăpânul său că consimte în tăcere la plecarea sa, stinse lumânarea și își puse pălăria pe cap.

— Vrei să lipsești toată ziua de mâine, îmi închipui? întrebă Scrooge.

— Dacă vă convine D-voastră, domnule.

— Mie nu 'mi convine de loc și nici nu e drept, zise Scrooge; dacă ți-ași reține un șiling din leafa d-tale pe ziua de mâine, te ai plânge, sunt sigur.

Contabilul zâmbi pe jumătate.

— Și totuși, continuă Scrooge, d-ta nu te gândești că și eu aș avea drept să mă plâng, că 'ți plătesc leafa pe o zi în care nu 'mi muncești de loc.

Contabilul îndrăzni să observe că lucrul acesta se întâmplă numai odată pe an.

— Proastă scuză pentru a stoarce în fiecare an, la 25 Decemvrie, punga unui om, zise Scrooge încheiându-și nasturii pardesiului până la bărbie; dar îmi închipui că 'ți trebuie toată ziua; cel puțin poimăine dimineată să fi *aci* mai de vreme.

Contabilul făgădui și Scrooge eși mormăind. Biuroul fu închis într'o clipă. Apoi încrucișând cele două căpătâe ale lungului său fular, cari se răspândiră peste jachetă (căci nu avea pardesiu), contabilul se îndreptă spre Cornhill, de unde o luă în fuga mare spre locuința sa din Camden-Town.

Scrooge își luă trista-i cină în trista sa cărciumă obicinuită. După ce citi toate ziarele, și scurtă timpul cercetând notesul său cu scadențe, se întoarse acasă să se culce. Ședea într'un apartament pe care îl ocupase odinioară fostul său tovarăș; un șir de camere întunecoase într'o clădire singuratică ce părea uitată în fundul unei curți, casă veche în care nu dormea de cât Scrooge; celelalte apartamente erau birouri, contoaruri și magazine. Curtea era așa de întunecoasă că însuși Scrooge, care îi știa fiecare piatră, fu silit să

umple dibuind cu mâinile. Ceața și gerul inveleau într'atâta ușa de intrare, că ai fi zis că însuși geniul iernei medita pe prispa ei.

Sigur este că ciocanul ușei nu avea nimic deosebit, decât numai că era un ciocan foarte gros; sigur mai este că Scrooge văzuse și revăzuse acest ciocan, seara și dimineța, de când ședea în casa aceasta. În sfârșit, sigur este încă, că Scrooge avea în el din facultatea numită imaginațiune, o doză mai mică de cât cel din urmă negustor din orașul Londra, și chiar, dacă vrei, de cât oamenii primăriei, ai poliției și de cât alegătorii municipali. Nu uitați că Scrooge nu s'a mai gândit o singură dată la Marley din momentul când a pomenit de moartea lui, întâmplată acum șapte ani; și, totuși, explice cine poate, cum se face că Scrooge, băgând cheia în broască, văzu în ciocan, care în realitate nu se schimbase, nu un ciocan, ci însuși chipul lui Marley.

Chipul lui Marley! și nu o umbră de nepătruns, la fel cu celelalte umbre din curte, ci un punct negru înconjurat de o lumină lugrubă, cum ar arunca în juru-i un stacoj furios într'o pivniță întunecoasă. Nimic nu trăda în el mânia sau cruzimea; atât numai că chipul privea pe Scrooge așa cum Marley obișnuia să-l privească pe Scrooge, cu ochelari de fantomă pe nasu-i de fantomă. Părul îi sta ciudat în sus, ardicat parcă de vânt sau de o abureală; și cu toate că ochii îi erau des-

chiși, ei păreau cu desăvârșire nemișcați. Această privire fixă cât și coloarea vânătă a feței sale îl făceau groaznic, dar o grozăvie, care se vedea că nu vine din chipul, ci din exteriorul lui.

Când Scrooge putu să privească mai cu deamănuntul, ciocanul se făcu ciocan la loc.

Să zic că Scrooge n'a tresărit, că sângele său n'a simțit o sguduitură teribilă cum nu mai simțise din copilărie, ar fi să nu spun adevărul; totuși el apucă din nou cheia ce-i scăpase din mână, o întoarse repede, intră în antreu și își aprinse lumânarea.

Se opri cam nedumerit înainte de a închide ușa, se uită cu băgare de seamă înapoi, ca și cum s'ar fi așteptat să mai vadă figura lui Marley; dar nu văzu nimic la ușe, nimic..., afară de șurupurile de care era țintuit ciocanul; zise: „ei așa!“ și trânti ușa cu putere.

Sgomotul răsună prin toată casa ca ecoul unui trăznet; fiecare cameră de deasupra, fiecare butoi de desubt în pivnița cârciumarului, păru că răspunde un ecou deosebit. Scrooge nu era omul care să se sperie de ecouri; trase zăvorul, trecu antreul și sui ușor scara cu lumânarea în mână, căreia îi tăia mereu mukul.

Pe scară, largă de altminteri de putea trece o trăsură pe ea, i se păru că vede înaintea sa un dric; dar și această nouă umbră pe-i numără de cât, și Scrooge urcă toate treptele fără a greși

vreuna. Înainta de a închide ușa odăiei sale, străbătu tot apartamentul, ca să vadă dacă totul e în regulă: și intradevăr odăile erau toate în ordine; nimic sub masă, nimeni sub canapea sau sub pat, nimeni în halatul care atârna într-o poziție bănuitoare pe perete. Un foc mic ardea în soba camerei de culcare, și pe foc o oală de supă (Scrooge avea guturai) cu o ceașcă și lingură pe mescioară. Mulțumit pe deplin, Scrooge incuie ușa... de două ori contra obiceiului său. Când se văzu la adăpostul ori cărei surprinderi, își scoase cravata, își puse halatul, papucii și scufa de noapte, apoi se așeză dinaintea focului spre a-și sorbi supa.

Focul era cum am zis mic, prea mic pentru o noapte atât de geroasă. Scrooge fu silit să se apropie de tot, să 'l clocească ca să zică așa, înainte de a scoate o fărâmiță de căldură dintr'insul. Soba era o lucrare antică, făcută de vreun negustor olandez, și încrustată de jur împrejur cu lespezi de faianță, un fel de mozaic înfățișând scene biblice. Se vedea pe dânsa Cain, Abel, ficele lui Farao, regina din Saba, îngeri pogorându-se din cer pe norii ce sămăneau a perne lungi, Baltazar, Abraham, apostolii imbarcându-se pe bărci netede, sute de figuri cari ar fi putut să ocupe gândul lui Scrooge; totuși figura lui Marley, mort de șapte ani, apăru ca varga profetului și înghiți tot: pe fiecare lespede de porcelană, imaginațiunea sa găsea câte o copie a figurei lui Marley,

„Prostie!“ zise Scrooge sculându-se și pășind prin odăe.

După ce se învârti de câteva ori în sus și în jos, se așeză iar. Dădu capul peste scaun și privirea i se opri pe o sonerie, o sonerie părăsită, care comunica, pentru vreo trebuință de mult uitată, cu o cameră din etajul de sus. Dar care îi fu înmărmurirea și groaza neînțeleasă, văzând că soneria începe să se miște: ea se mișcă la început așa de ușor că deabia eșea sunetul, dar încetul cu încetul mișcarea i se iuți și răsună deșteptând toate soneriile casei, care îi răspunseră.

Aceasta ținu vreo treizeci de secunde, cel mult un minut; dar minutul îi păru o oră. Toate soneriile amuțiră deodată; și numai decât se auzi un zângănit de fiare ce venea de jos, ca și cum cineva târa un lanț pe butoaele din pivnița cârciumarului. Atunci Scrooge își aduse aminte a fi auzit că stafiile târăsc lanțurile după ele.

Ușa pivniței se deschise cu un răsunet puternic, și Scrooge auzi vuetul sinistru tot mai tare; apoi îl simți că se sue și se apropie de ușa sa.

„Prostie!“ zise Scrooge; nu cred în așa ceva“.

Păli totuși, când pricina acestui sgomot răsbi prin ușe și se înfățișă dinaintea lui. La vederea aceasta, flacăra murindă din sobă aruncă o pară de lumină, ca și cum ar fi zis: îl cunosc, e sufletul lui Marley!—apoi se stinse.

Și era chiar el; era Marley în persoană, cu coada

lui, cu jacheta-i obicinuită, cu pantalonii săi strâmți, cu cismele sale cu ciucuri de mătase, care se sbârleau ca și vârful cozei sale, și ca și părul său de pe cap. Lanțul ce târa îi înconjura brâul; era lung și se incolăcea ca un șearpe. Observându-l cu băgare de seamă, Scrooge văzu că în loc de verige, lanțul era alcătuit din casete pentru hani, din chei, din lacăte, din registre și din pungi, toate de fier. Trupul lui Marley era așa de străvăzător, că Scrooge putu să vadă cei doi nasturi de dina-poia jachetei.

Scrooge auzise adesea spunându-se că Marley n'avea inimă de loc, dar până atunci el n'o crezuse nici odată.

Nu, nici acum n'o credea, deși stafia se afla dinaintea sa; deși simțea fiorii reci ai ochilor săi înghețați de moarte; deși recunoscuse până și materia basmalei care îi lega capul și bărbia..., el tot nu vru să creadă și se îndoii până și de simțurile sale.

— Ei bine! zise Scrooge înțepător și rece ca de obicei; ce dorești de la mine?

— „Multe“. Era chiar glasul lui Marley.

— Cine ești?

— Intreabă cine *am fost*.

— Cine *ai fost* dar? întrebă Scrooge întărind glasul.

— În lumea aceasta, am fost tovarășul tău Jacob Marley.

— Poți să șezi., poți să șezi? urmă Scrooge cu o mină de indoială.

— Pot.

— Șezi dar.

Scrooge îi pusese această întrebare, fiindcă nu credea că o fantomă așa de străvăzătoare e în stare să șează pe un scaun, și simți că în caz contrariu ar reeși trebuința unei explicațiuni neplăcute; dar fantoma se așeză de partea cealaltă a sobei, ca și cum ar fi făcut un lucru cu care era obișnuită.

— Nu crezi în mine? zise fantoma.

— Nu, răspunse Scrooge.

— Ce dovadă mai puternică vrei de realitatea mea de cât simțurile tale?

— Nu știu, zise Scrooge.

— De ce te îndoiești de simțurile tale?

— Fiind-că un lucru de nimic, răspunse Scrooge, le poate deranja; o mică indispoziție a stomacului le face înșelătoare. Tu însuți poți fi rezultatul unui rasol nemistuit, unui bob de muștar, unei bucăți de brânză, unui cartof rău fiert.

Scrooge căuta să facă pe glumețul, dar nu era în obiceiul lui de a face glume, și nici nu era dispus tocmai acum să facă. Scopul lui era de a se distra cu chipul acesta și de a mai prinde curaj, căci glasul stafiei îi îngheța până și măduva din oase.

A păstra tăcere în fața acelor ochi sticloși pi-

roniți asupra lui, ar fi fost o încercare prea dureroasă. Era și ceva prea impunător în acea atmosferă infernală, pe care fantoma o purta cu sine: Scrooge nu putea s'o simță el însuși, dar trebuie să fi fost așa; căci, deși fantoma sta țeapănă pe scaun, părul ei, poalele hainei și ciucurii cizmelor sale se mișcau întruna, împinși parcă de aburul fierbinte al unui cuptor.

— Vezi scobitoarea asta? continuă Scrooge care căuta un cuvânt de spirit pentru motivul ce cunoaștem, voind a îndepărta, măcar pentru un minut, privirea de marmoră pironită asupra lui.

— O văd răspunse fantoma.

— Dar nu te uiți la ea, zise Scrooge.

— O văd cu toate acestea, zise fantoma.

— Ei bine, reluă Scrooge, n'am de cât s'o înghit și toată viața mea voi fi persecutat de o droae de staffi, plăsmuite de închipuirea mea. Prostie, zic prostie!

La aceste cuvinte, fantoma scoase un țipăt înfiorător și își scutură lanțul cu un zângănit atât de lugubru și de groaznic, că Scrooge se cutremură și se înclăștă de scaun, da frică să nu leșine; dar groaza lui deveni mai mare, când fantoma își scoase legătura de la cap, ca și când i-ar fi fost prea cald, și când falca de jos se deslipi și căzu pe piept.

Scrooge căzu în genunchi și își acoperi ochii cu mâinile.

— Iertare! zise el, groaznică vedenie! pentru ce mă persecuți?

— Om cu suflet pământesc, răspuse fantoma, crezi în mine sau nu crezi?

— Cred, căci trebuie să cred. Dar pentru ce colindă fantomele pe pământ și pentru ce vin la mine?

— Cerul, răspuse fantoma, vrea ca sufletul fiecărui om să rătăcească printre semenii săi, în depărtare ca și în apropiere; dacă sufletul nu face aceasta în viață fiind, e osândit s'o facă după moarte. El trebuie să rătăcească pe pământ — oh! vai mie!—și să vadă bine tot ceea ce ar fi putut să-i folosească pentru fericirea sa.

Și din nou scoase fantoma un țipăt, scutură lanțul și și frânse mâinile de fantomă.

— Ești în lanțuri, zise Scrooge, tremurând ca varga; spune-mi de ce?

— Port lanțul pe care mi l'am făurit în viață, răspuse fantoma; 'mi l'am făurit verigă cu verigă, metru cu metru; 'mi-am încolăcit cu el brâul din propria mea voință, și cu propria mea voință l'am purtat pe mine. Alcătuirea lui *iți pare* poate ciudată.

Scrooge tremura din ce în ce mai tare.

— Sau poate dorești să știi, continuă fantoma, povara și lungimea lanțului pe care-l porți tu? era tot așa de greu și tot așa de lung ca și al meu, acum șapte Crăciunuri; dar ai mai lucrat la dânsul de atunci; acum e un lanț enorm!

Scrooge privi în jurul său pe jos, așteptând să se vadă înlănțuit în cel puțin cinci-zeci sau șai-zeciⁱ de metri de feare, dar nu văzu nimic.

— Jacobe, zise el cu un glas rugător, bunul meu Jacob Marley, vorbește-mi, spune-mi un cuvânt de mângăiere, Jacobe!

— N'am nici o mângăiere de dat, răspunse fantoma; mângăierea vine din alte regiuni, Ebenezer Scrooge, și e dusă de alți mesageri unei alte spețe de oameni. Nu-ți pot spune măcar ceea ce ași vrea să-ți spun; nu-mi e permis să adaog de cât foarte puține: nu pot să mă opresc, nu pot să rămâi fi-căeri. Ascultă: cât am trăit, spiritul meu n'a eșit nici-odată din limitele înguste ale biuroului nostru, și acum am lungi și grele călătorii de făcut!

Scrooge avea un obicei, că îndată ce cădea pe gânduri, își vâra mâinile în clinurile pantalonilor: și le vâra și acuma, cu gândul la ceea ce-i spunea fantoma, dar fără a ridica ochii și tot în genunchi.

— Trebuie să fi mers foarte încet, Jacobe, observă Scrooge cu grija unui om de afaceri, dar respectuos și cu umilință.

— Incet! repetă fantoma.

— Mort de șapte ani, își zise Scrooge, și toată vremea asta pe drumuri!

— Da, toată vremea asta! zise fantoma, nici o-dihnă, nici pace, și cu chinul remușcării vecinice.

Călătorești repede? întreabă Scrooge.

— Pe aripile vântului, răspunse celălalt,

— Trebuie să fi văzut multe țări în șapte ani?

La auzul acestor cuvinte ale lui Scrooge, fantoma scoase un nou țipăt, și scutură lanțul atât de groaznic în tăcerea nopții, că poliția ar fi putut cu drept cuvânt să-i toarne proces-verbal pentru turburarea liniștei publice.

Ah! să fii captiv, înlănțuit, încărcat de feare, strigă fantoma, și să nu știi că veacurile se vor pierde în vecinicie, înainte ca binele de care acest pământ e apt să se poată pe deplin desvolta; să nu știi că ori ce suflet creștinesc, lucrând în mod caritabil în sfera-i cea mică, ori care ar fi ea, va găsi viața sa muritoare prea scurtă pentru vastele mijloace de utilitate de care era înzestrat; să nu ști că nici o părere de rău nu poate reinvia ocaziunile pierdute ale vieții... Și totuși așa am fost eu, n'am știut nimic!

— Dar ai fost întotdeauna un om îndemânat în afaceri, Jacobe, bolborosi Scrooge, care începu să-și aplice soarta fantomei.

— În afaceri! strigă fantoma, frângându-și din nou mâinile: afacerea mea a fost omul. Binele omenirii a fost afacerea mea; mila, caritatea, toleranța și bunătatea, iată afacerea mea; afacerile comerțului meu nu erau decât o picătură de apă în imensul ocean al afacerii mele.

Fantoma ridică lanțul până la înălțimea brațului, ca și cum el ar fi fost pricina mahnirii sale adânci, apoi îl trânti cu putere la pământ.

— Pe această vreme a anului, continuă fantoma, sufăr mai mult ca ori când. Ah!.. de ce să mă plimb prin mulțimea semenilor mei cu privirile în jos, în loc să le ridic către acea binecuvântată stea care conduce pe înțelepți la locuința sărăciei? Nu mai există oare casă săracă, către care să mă conducă lumina ei?

Scrooge era foarte abătut auzind fantoma văetându-se astfel asupra trecutului, și tremură de groază.

— Ascultă, îi strigă fantoma, timpul de care dispun aproape a trecut.

— Ascult, zise Scrooge; dar nu fi prea aspru cu mine, Jacobe, aibi milă de mine, te rog.

— Cum se face că îți apar sub această formă omenească, nici eu nu știu. Dar de mult, de foarte multe ori am șezut lângă tine fără ca să mă vezi.

Ideia nu era tocmai plăcută. Scrooge se îngrozi și și șterse fruntea de o sudoare rece.

— Și asta nu e tocmai partea cea mai ușoară a pocăinței mele; am venit aci noaptea aceasta ca să te previu că mai ai încă puțină și nădejdea de a scăpa de soarta mea. Această puțină și nădejde mi le vei datora mie, Ebenezer.

— Ai fost întotdeauna un bun prietin; îți mulțumesc, Jacobe.

— Îți vor apărea trei duhuri, zise fantoma.

Scrooge crezu că și falca lui era să cază tot așa de jos ca a fantomei.

— Asta-i nădejdea de care-mi vorbești, Jacobe? întrebă el bolborosind.

— Da.

— Ce... Cred că m'ași lipsi bucuros de ele, zise Scrooge.

— Fără aceste trei vizite, zise fantoma, nu te poți feri de drumul pe care merg. Așteaptă pe cel d'întăiu mâine dimineață când orologiul va bate unu.

— Nu s'ar putea să le primesc pe câte-și trele deodată, și ca totul să se isprăvească, Jacobe?

— Așteaptă pe cel d'al doilea noaptea următoare la aceeași oră, și pe al treilea noaptea cealaltă, când ultima bătae a miezului nopții va fi încetat. Pe mine n'ai să mă mai revezi, aibi dar grijă, pentru binele tău, de a nu uita ceea ce s'a petrecut între noi.

La ultimile cuvinte, fantoma își luă basmăua de pe masă, se legă la cap ca mai înainte. Scrooge o ghici după șcrâșnitul dinților care se lovira a-propindu-se. Incercă să ridice ochii, și văzu pe mo-safirul său supra-omenesc cum îl privea în obraz cu vergile lanțului incolăcite în jurul brațului.

Vedenia se depărtă d'andaratele, și la fie care pas ce făcea, fereastra se deschidea câte puțin, așa că în minutul când erea aproape de ea, se deschise cu totul. Ea făcu semn lui Scrooge să se apropie, ceea ce și făcu. Cum fură la doi pași unul de altul, fantoma îi porunci cu un gest să se oprească. Scrooge se opri.

Se opri... nu atât din supunere, cât din surprindere și de spaimă; căci în momentul când mâna fantomei se ridica, el auzi zgomote nelămurite în aer, sunete neînțelese de vaete și de regrete, plânsete dureroase și glasuri cari se învinovăteau. După o clipă de atențiune, fantoma se amestecă în acel cor de jale, și zbură afară pe aripile negre ale nopții.

Scrooge făcu doi pași spre fereastră, și cu o curiozitate desperată privi afară.

Aerul era plin de fantome cari rătăceau cu neliniștea unor suflete îndurerate și văicărându-se. Fie care trăgea după sine un lanț ca și fantoma lui Marley. Unele din ele (poate vre-un minister culpabil) erau înlănțuite laolaltă; nici una nu era liberă. Multe din ele erau vechi cunoștiințe de ale lui Scrooge. Fusese intim cu o fantomă bătrână îmbrăcată într-o vestă albă, care târa după sine o imensă casă de fer ce-i atârna de călcâiu, și care țipa în mod jalnic de durere că nu putea să ajute pe o femeie nenorocită, care zăcea cu copilul ei pe prisma unei uși. Chinul acestor fantome era că se sileau să facă binele în lume, și nu mai aveau puterea trebuincioasă ca să-l facă.

Fie că aceste fapte se perdură în ceață, fie că ceața le acoperi, Scrooge nu-și dădea bine seama; destul că ele dispărură și ecoul nu mai repeta glasurile lor de fantome.

Scrooge închise fereastra și cercetă ușa prin care

intrase fantoma. Era incuiată și încă de două ori, ca mai înainte. Zăvorul era pus. Se opinti să zică : „Prostie!“ dar nu putu să articuleze de cât prima silabă. Emoțiunea ce încercase, oboselele de peste zi, vederea unei lumi nevăzute, puțin plăcuta convorbire cu fantoma și ora înaintată, totul în sfârșit îl predispucea spre odihnă. Se trânti în pat, fără a se desbrăca, și adormi numai decăt.

PARTEA A DOUA

Cel d'întâiu din cele trei duhuri

Când Scrooge se deșteptă, era așa beznă, că plimbându-și ochii săi iscoditori afară din pat, de abia putu să distingă fereastra străvăzătoare de pereții opaci ai odăiei. În mijlocul acestui întuneric de nepătruns, ceasornicul unei biserici din apropiere bătuse cele patru sferturi: Scrooge ascultă pentru a ști ce oră este: spre marea sa mirare, clopotul bătuse unu, două, trei patru și așa mai departe regulat până la două-spre-zece. Să fie miezul zilei sau miezul nopții?... Era trecut de două când se culcase. Ceasornicul se înșela dar, pe semne că vrea un ghețoiu a căzu înăuntrul soneriei... Scrooge atinse resortul ceasornicului său cu repetiție... Unu, două, trei, patru etc., până la două-spre-zece ca și ceasornicul bisericii.

„E cu neputință, își zise Scrooge, să fi dormit o zi întreagă și o parte din noaptea următoare.

N'o fi pățit ceva soarele?" Alergă la fereastră, și șterse aburul înghețat al geamurilor; dar nu putu vedea altceva de cât că ceața era tot așa de deasă și geroasă... Aide, să mă culc, e miezul nopții, va veni și ziua odată..., că de n'ar veni, ce o să mă fac cu polițiile plătibile la termen cari expiră mâine.

Scrooge se culcă din nou, și se cufundă în gânduri. Cu cât cugeta mai mult, cu atât se zăpăcea mai rău, și cu cât se zăpăcea mai rău, cu atât cugeta mai mult. Umbra lui Marley îi dădea de furcă.. „Să fi fost numai un vis?... Oh! da, a fost vis... “ Și cu toate acestea, zadarnic își repeta această convingere, căci aceiași problemă îi venea mereu în minte și vecinic nedeslegată.

Scrooge rămase în starea aceasta până ce ceasornicul bătu trei sferturi, și și aduse aminte că umbra lui Marley l'a prevenit că va primi întâia vizită la ora unu. Se hotări să aștepte deștept până atunci. Ce alt ceva putea să facă, văzând că nu poate dormi de loc?

Cele cinci-spre-zece minute îi fură atât de lungi, că i se păru de multe ori că adormise adânc... În sfârșit ceasornicul începe a suna.

„Ban, ban!“

„Un sfert“, zise Scorge numărând.

„Ban, ban!“

„Jumătatea“, zise Scrooge.

„Ban, ban!“

„Trei sferturi“, zise Scorge.

„Ban, ban!“

„Ora întreagă!“ strigă el încântat, „și încă nimic!“

El zisese aceste cuvinte înainte ca ceasornicul să fi bătut ora unu. Dar când bătu de odată un *unu* puternic, adânc melancolic, în aceeași clipă odaia se iluminează, iar perdelele patului fură date la o parte.

Vă zic că perdelele patului fură date la o parte, dar de o mână streină și nu de a lui; și nu perdelele de dinapoia patului, nici perdelele de pe delături, ci chiar perdelele de dinainte, către cari era întors cu fața. Scrooge tresări și se sprijini de pernă; el rămase față în față cu mosafirul său supranatural, care dăduse la o parte perdelele patului, față în față cu dânsul, cum stau eu față în față cu D-ta cititorule, în mintea d-tale.

Avea o înfățișare stranie... par'că de copil; dar nu atât de copil cât de moșneag, întrevăzut printr'un farmec ciudat, care îți înșela vederea micșorându-se până la proporțiunile unui copil. Părul care-i fălăia pe gât și care-i ajungea până de desuletul tăliei, părea a fi albit de vreme, deși obrazul nu avea nici o sbârcitură iar pelița-i era de o frăgezime delicată. Brațele sale erau lungi și musculoase, iar mâinile late trădau o putere neobiceiuită; picioarele, bine formate, erau goale ca și brațele; purta o tunică de albeața cea mai curată și o cingătoare de un verde strălucitor; în mână

ținea o ramură de ilice, și în contradicere cu această emblemă a iernei, haina lui era împodobită cu flori văratice; dar ceva mai straniu de cât toate într'ânsul, era că din vârful capului său țâșnea un șipot de lumină care făcea să se vadă tot ce v'am descris;—ceea ce explică firește pentru ce vedea în momentele-i de supărare, întrebuinta ca pălărie o enormă stingătoare de lumânări, pe care o ținea la subțioară.

Ei bine! cu toate că aceasta era deja foarte stranie, Scrooge observă ceva și mai straniu: reflexele schimbăcioase ale cingătoarei vedeniei luminau rând pe rând, când o parte când alta a corpului, în așa chip că toată figura se vedea mai mult sau mai puțin lămurit, mai mult sau mai puțin complet în aparență; aci vedeai o ființă cu un singur braț, aci o ființă cu un singur picior, cu două picioare dar fără cap, cu cap dar fără corp, iar membrele tăiate nu lăsau nici o urmă vădită în bezna în care se perdeau; apoi, minune și mai mare, vedea rămânea vecinic aceeași.

— D-ta ești Duhul a cărui vizită mi-a fost anunțată? întrebă Scrooge.

— Chiar eu.

Glasul era atât de dulce și de încet, că ai fi crezut că vine din depărtare.

— Cine ești și ce ești? mai întrebă Scrooge.

— Sunt Duhul Crăciunului trecut.

— Trecut de mult? întrebă Scrooge, observând statura lui de pitic.

— Nu... Crăciunul tău din anul trecut.

Poate că Scrooge n'ar fi știut să explice motivul, de ar fi fost întrebat .., dar resimțea o vie dorință de a vedea Duhul cu pălăria pe cap, și 'l rugă să se acopere.

— Ce fel! strigă Duhul, deja vrei să stingi cu mâinile ți lumesti lumina ce răspândesc? Nu ți-e de ajuns, că ești unul dintre aceia a căror patimi au făcut pălăria aceasta, și că mă silești a o purta pe capul meu timp de veacuri și de veacuri?

Scrooge, cu un ton respectuos, se scuză că n'a vrut să'l insulte, și mărturisi că nu 'și aduce aminte să fi avut vre odată prilejul în viață de a'l fi silit să se acopere. Apoi își luă inima în dinți și-l întrebă de motivul care-l aduce.

— *Binele* tău, răspuse Duhul.

— Mulțumesc, răspuse Scrooge, care nu se putu opri să nu-și zică în gând că ar fi preferat mai bine un somn sdravăn și nesupărat. Duhul îi înțelese gândul, căci îi răspuse numai de cât:— Vreau convertirea ta, bagă de seamă!

Și vorbind astfel, întinse mâna și-l apucă încet de braț:— Scoală și vino după mine!

În zadar ar fi refuzat Scrooge această plimbare, obiectând că nici vremea, nici ora nu erau priincioase pentru plimbat, că patul era cald și termometrul de desubtul lui zero; că nici costumul în

care se afla—halat, scufă de noapte și papuci, —nici guturaiul ce avea, nu-i permiteau aceasta. Era cu neputință a se împotrivi unei străngeri atât de dulci. Se sculă; dar când văzu că Duhul se îndrepta către fereastră, el luă o înfățișare rugătoare:

— Sunt un biet muritor, zise el, și pot cădea.

—Ajunge ca mâna mea să-ți atingă inima, zise Duhul, care făcu ceea ce spunea, ca să nu te mai temi de nimic.

Și ntradevăr, ei străbătură prin perete și se găsiră deodată în mijlocul unei câmpii, departe de oraș: ceața perise precum și întunericul; era o zi frumoasă de iarnă cu o zăpadă de curând căzută.

—Sfinte D-zeule! zise Scrooge împreunându-și mâinile și privind în jurul său. Aci am fost crescut..., aci mi-am petrecut copilăria.

Duhul îi aruncă o căutătură blândă. Și bătrânul Scrooge simția încă pe inima lui întipărirea înviorătoare a mânei care îl atinsese adineaori; îi se păru că respiră în aer o mulțime de parfumuri legat fie-care cu mii de amintiri, de speranțe, de bucurii, sentimente uitate de multă, foarte multă vreme.

— Tremuri? zise Duhul.

Scrooge bolborosi ceva neînțeles, apoi îl rugă să-l ducă unde vrea el.

— Îți mai aduci aminte drumul? întrebă Duhul.

— Dacă mi-l aduc aminte! strigă Scrooge pasionat... dar l-ași cutreera cu ochii închiși.

— Nu ți se pare ciudat că l-ai uitat timp de atâția ani?... Să mergem, zise Duhul.

Și merșeră împreună pe acel drum. Scrooge recunoștea toate porțile, toate despărțiturile, toți arborii, până ce le apăru în depărtare un orașel cu podul, cu biserica și cu gârla lui șerpuitoare. Zăriră câți-va copii călare pe călușei cu coame lungi, cari strigau pe alți copii în cărucioare cămpenești, conduse de moșieri. Toți acești copii erau de o veselie nesupusă, și umpleau aerul cu muzica sgomotoasă a vocii lor.

— Aștia 's numai umbrele celor ce au existat, zise Duhul: ei nici nu ne văd nici nu ne aud.

Veseli călători se apropiară, și Scrooge îi recunoscu pe toți, chemându-i pe numele lor. Pentru ce-i pricinuia vederea lor atâta bucurie? Pentru ce-i străluciau ochii? pentru ce-i tresălta inima la fiecare priveliște? Pentru ce s'a crezut așa de fericit auzindu-i cum își urau un Crăciun vesel, și văzându-i cum se încrucișeau la răspântiile și drumurile cari duceau la casele lor? Ce era pentru Scrooge un Crăciun vesel? Departe, departe de el, Crăciunul vesel! Ce bine îi făcuse oare vreodată?

— Școala nu s'a golit încă, zise Duhul; un copil singuratic, părăsit de familia sa, a mai rămas într'ansa.

— Il știu, răspunse Scrooge și suspină.

Părăsiră drumul cel mare și apucând pe un drum mai puțin cunoscut, ajunseră numai de cât la o

casă de cărămidă cu un mic acoperiș în formă de cupolă cu sfârlează, sub care era un clopot. Era o casă mare, dar aproape în ruine, ce părea părăsită, cu pereții umezi și înverziți de mușchiu, cu geamurile sparte, cu ușile dărăpănate. Găini cotcodăceau prin grajduri, iarba creștea prin șoproane. Interiorul era tot așa de pustiu ca și exteriorul, mobilele erau sărace și în largile apartamente se simția un miros particular, care trăda că chiriașii lor se sculau adesea la lumina lămpei și nu avea de mult ori ce să mănânce.

Duhul și Scrooge merseră de bătură într'o ușă dornică, care se deschise, și intrând se găsiră într'o sală lungă și tristă, a cărei goliciune era și mai isbitoare prin rândurile de bănci și de pupitre. La un pupitru, lângă un foc slab, un copil citea... Scrooge șezu pe o bancă și plânse când se recunosc pe sine însuși în copil, așa cum fusese odinioară.—El plânse, plânse mult și bine; dar durerea îi se ușură, ce-i drept: căci nu era un singur ecou în această sală—guițatul șoarecilor sub scânduri, căderea apei pe jumătate înghețată din curtea de alături, zuzetul vântului printre crăcile desfrunzite ale unui plop bătrân, lovirea continuă a ușii dulapului mișcată de vânt, până și pălpăiala focului,—care să nu deștepte un suspin în inima lui.

Duhul îl atinse cu mâna și-i arătă copilul, acel el-însuși de altă dată, care citea cu atențiune. Deodată un om în haină ciudată se arată afară, cu

un topor atârnat de brâu și ducând de căpăstru un măgar încărcat cu lemne: „Ăsta-i Ali-Baba! strigă Scrooge în extas; e scumpul meu Ali-Baba; e el, îl recunosc! Intr'o zi de Crăciun, când acest copil singuratic era aci, singur, ca și astăzi, *el a venit*. Sărmane copil! Iată și pe Valentin și pe Orson, fratele său. Și cestălalt, cum Doamne îl cheamă? cel care a fost transportat adormit la poarta Damascului; nu 'l vezi? Și rândușul sultanului, răsturnat de strigoi, e el cu picioarele în sus! ce bine îmi pare, să se învețe minte; cine l'a pus să se însoare cu o prințesă?

Câți din acei cari vedeau în toate zilele pe Scrooge la Bursă sau în cartier, nu ar fi fost surprinși auzindu-l vorbind de asemenea lucruri ale trecutului cu voce când veselă, când plângătoare, sau văzând figura-i emoționată de bucurie!

„Iacă și papagalul, continuă el, cu penele sale verzi, cu coada galbenă și cu moțul ăsta pe cap, care seamănă cu o lăptucă: da e el; și 'l cheamă Robinson Crusoe, când stăpânul său se întoarce acasă după ce făcuse înconjurul insulei. „Sărmane Robinson Crusoe! unde te ai dus, Robinson Crusoe? Călătorul crezu că visează, dar nu, nu visa, era chiar papagalul său „Iată și pe Vineri; cum aleargă de tare; cum își pune viața în primejdie! Aleargă, aleargă și mai tare, Vineri!“ Apoi Scrooge, schimbând direcția gândului său, lucru contrar obiceiului său, plânse înainte pe acela care citea toate

aceste minuni, și zicând „Sărmane copil!“ plânse iar.

— Ași vrea... bălbăi Scrooge, vârând mâna în buzunar și privind în jurul său, după ce și ștersese lacrimile cu mâneca, așa vrea.. dar e prea târziu.

— Ce? întreabă Duhul.

— Nimic, răspunse Scrooge, nimic. Aseară un copil a venit să cânte la ușa mea un cântec de Crăciun, așa fi vrut să-i dau ceva, și atâta tot.

Duhul surâse cu un aer gânditor, apoi făcând un gest cu mâna, zise: „Să vedem acum un alt Crăciun“. La aceste vorbe, Scrooge văzu mărindu-se pe celalt el însuși; sala se întunecă și arătă mai murdară; pereții crăpară, ferestrele trosniră, bucăți de tencueală căzură din tavan, lăsând să se vadă prin găuri lații acoperișului. Scrooge nu și da seama de această schimbare subită, dar recunoscă că ceea ce se petrecea era chiar realitatea, și că se afla singur aci, ca și odinioară, toți ceilalți copii fiind plecați în familiile lor ca să petreacă sfintele sărbători. De astă dată numai citea, ei se plimba în sus și în jos desperat. Scrooge se uită la duh, apoi cu o dătătură tristă din cap se uită spre ușă. Ea se deschise, și o fată mult mai tânără decât băiatul, intră cu iuțeală, îl strânse în brațele ei, și dupe multe sărutări, îl numi frațele său, scumpul său frate. Viu să te iau, scumpe frate, zise ea bătând din mâini și intrerupându-se

pentru a râde; viu să te iau și să te aduc acasă...
da, acasă!

— Acasă, mică Fany? repetă copilul.

— Da, răspunse tânăra fată fericită: âcasă, și încă de-a binele și pentru totdeauna! Tata e așa de bun acuma, că ni se pare casa un raiu; mi-a vorbit așa de dulce într'o noapte, când mă pregăteam să mă culc, că l-am întrebat dacă te vei întoarce iar la noi, și mi-a răspuns că da; apoi a doua zi m'a trimis cu trăsura să te aduc. Ai să fi bărbat acuma, adaose ea, și n'ai să te mai întorci aci; dar întâiu o să serbăm Crăciunul împreună și o să petrecem... da, o să petrecem minunat!

— Te ai făcut femeie în toată regula, acum, mică Fany! strigă școlarul.

Ea bătu din mâini și începu să râză, apoi ridică brațul ea să vază dacă poate să-i atingă capul; dar găsindu-se prea mică, ea răsese iarăș și se înălță pe vârful picioarelor spre a-l săruta. În sfârșit începu să-l tragă spre ușe cu o nerăbdare copilăroasă, iar el se lăsă a fi dus, fericit că o urma.

Un glas teribil strigă în sală: „Dați jos cufărul tânărului Scrooge!“ Apoi apăru directorul Institutului, care onoră pe d. Scrooge cu un salut sever, și-l îngrozi scuturându-i mâna. În sfârșit, introduse pe el și pe surioara sa în sala de studii cea mai rece din lume, în care până și hărțile de pe pereți și globurile pământeste de pe ferestre

răspândeau o temperatură de gheață. Aci, după ce porunci să-i se aducă o sticlă cu vin de culoarea apei și o lipie groasă cinsti pe fratele și pe soră, servindu-i el însuși. „Du-te, zise el unui servitor jigărit, du-te de cinstește pe poștalion cu un pahar cu vin.“ Poștalionul trimise vorbă că mulțumește, dar că preferă să nu bea dacă e din același vin din care a mai gustat altă dată. În vremea aceasta, cufărul fu așezat deasupra trăsorei; copiii luară rămas bun de la director și se suiră în trăsură. Ea străbătu aleea din grădină, risipind sub roți fulgii de zăpadă cari acoperiau frunzele palide ale unui gard de arbuști verzi.

— Ce făptură plăpândă, pe care un suflu ar ofili-o! zise Duhul; dar ce inimă nobilă!

— Oh! da, ce inimă nobilă! strigă Scrooge; ai dreptate, nu eu voiu zice contrariul.

— A murit măritată și a lăsat doi copii, mi se pare? zise Duhul.

— Unul singur, răspunse Scrooge

— Așa e, zise Duhul; pe nepotul tău.

Scrooge păru foarte încurcat și răspunse scurt: „Da.“

O clipă numai după părăsirea pensionatului, Duhul și Scrooge se găsiră în stradele foarte populate ale unui oraș, unde umbre de trecători umblau încolo și încoace, unde umbre de trăsuri uriau pe caldarâm, unde domnea în sfârșit vuetul unui oraș. După vitrinele magazinelor se vedea

că e Crăciun; dar era noapte și stradele străluciau de lumină.

Duhul se opri la ușa unui magazin și întrebă pe Scrooge dacă 'l recunoaște.

— Firește că'l cunosc; aci mi-am făcut ucenicia.

Intrară. La vederea unui moșneag, pe cap cu un smoc de păr frezat, care ședea dinaintea unui pupitru, Scrooge strigă: „Ce văd? bătrânul Fezziwig; D-zeu să-l binecuvinteze! e chiar Fezziwig înviat!“

Bătrânul Fezziwig lăsă condeii din mână și se uită la ceasornic, arăta orele șapte; își frecă mâinile, își potrivi larga-i jachetă, răsă cu multă poftă și bună voință, și strigă cu glas tare și grav: „Hei! Ebenezer, Dick!“

Celalt *el* al lui Scrooge, devenit flăcău, intră repede însoțit de camaradul său de ucenicie.

„E Dick Wilkins, zise Scrooge Duhului. E chiar el! ce mult am ținut la dânsul! Sărmane Dick, bunule prieten!“

— Ascultați, bravii mei băeți, zise Fezziwig frecându-și mâinile, destul cu lucrul pe ziua de azi. E ajunul Crăciunului, Dick; ajunul Crăciunului, Ebenezer! Aide, închideți prăvălia.

Cei doi ucenici nu așteptară să li se spue de două ori, cât ai clipi din ochi ei puseră obloanele, le înșurupară și le înțepeniră cu drugi de fer.

— Haideti! hei! strigă Fezziwig, dându-se jos de pe înaltul său scaun cu o sprintenie de admirat;

cărați toate acestea și faceți loc. Înainte, Dick! pe lucru, Ebenezer!

În câte-va minute noile ordine fură îndeplinite. Era vorba să se mute lucrurile din loc și să se preschimbe magazinul în sală de bal. Toate acestea se făcură și sala ast-fel pregătită fu numai de cât iluminată în mod splendid. Puțin după aceia sosi și un lăutar, care se instalează în fața marelui pupitru, din care făcu o orchestră, și începu să scârțâie ca un turbat. La sunetul acestei muzici intră țmisters Fezziwig zâmbitoare, intrară cele trei miss Fezziwig radicate și adorabile; intrară cei șase tineri pretendenți, a căror inimă le sfârâmaseră ele, intrară toți tinerii și toate fetele cari făceau parte din comerțul casei; intră servitoarea cu vărul ei brutarul; intră bucătăreasa cu amicul intim al fratelui său, lăptarul; intrară, în sfârșit, câți-va dezertori ai caselor din vecinătate, între alții un ucenic bănuțit a fi fost prins adesea cu mâța în sac de stăpânul său, și care se ascundea înapoia unei servitoare pe care stăpânul o trăsese de urechi. Intrară toți unii după alții: unii cu frică, alții cu îndrăzneală; unii cu grație, alții cu stângăcie; unii împingând, alții fiind împinși, dar toți admirabil dispuși a sărbători Crăciunul. Apoi începu dansul, două zeci de perechi deodată, și atâta se învărtiră că se amestecară cu totul. Atunci Fezziwig bătu din palme, și strigă lăutarului: Bravo, băete! destul, răcorește-te!“ Lăutarul își vâri

figura sa roșie într'o oală cu *porter*, și când e scoase de acolo, începu să sdrângăne mai cu infocare, iar dansatorii să joace mai cu foc!

După dans, veni jocul în gajii, apoi iar se dansă, apoi se servi cozonac, friptură rece, plăcintă cu carne, și bere în belșug. Dar scena cea mare a se-ratei veni după friptură, când lăutarul (un șmecher care și știa perfect rolul) începu o arie străveche. Atunci intrară în joc însuși bătrânul Fezziwig cu Mrs. Fezziwig. Să 'i fi văzut jucând! ce tărie, ce grație, ce siguranță! Jucară toate figurile cu o precizie care stârni admirațiunea generală.

Când ceasornicul bătu ora un-spre-zece, acest bal familiar luă sfârșit. D-l și d-na Fezziwig se puseră de fie care parte a ușei, și strângeau călduros mâna tutulor musafirilor, în ordinea în care defilau, urând fie-căruia petrecere bună de Crăciun. Cei doi ucenici primiră și ei la rândul lor, adică la urmă de tot, urarea călduroasă, apoi merseră să se culce în paturile lor, cari se aflau de desubtul unui con-toar din partea dosnică a prăvăliei.

În tot răstimpul acesta, Scrooge stătuse ca un om care și-a pierdut mințile. Inima și sufletul său trecuseră într'un alt el-însuși; cu mintea toată la serbare, el își revedea tot trecutul, își amintea cele mai mici amănunte, se bucura de toate și re-simțea cea mai ciudată emoțiune. Numai după ce toate figurile așa de însuflețite (între cari și a lui) dispărură, își aduse aminte de Duh; băgă de seamă

că acesta avea ochii pironiți asupra-i și că lumina de pe capul său strălucia tot mai vie.

— Un lucru de nimic, zise Duhul, e de ajuns să inspire acestor oameni nebunatici atâta recunoștință!

— Un lucru de nimic! repetă Scrooge.

Duhul îi făcu semn să asculte pe cei doi ucenici, cari se întreceau în laude la adresa lui Fezziwig, apoi își continuă ideia: „Adică de ce? ce a cheltuit? câte-va lire șterlinge din banii voștri pământești, trei sau patru lire poate: merită asta atâtea laude?”

— Nu despre asta e vorba, răspunse Scrooge, excitat de această observare, și vorbind fără voia sa ca și celalt el-însuși, nu despre asta e vorba, fantomă! Fezziwig are darul de a ne face fericiți sau nenorociți după pofta inimei sale, de a face să ni se pară viața grea sau ușoară, plăcută sau dureroasă. Imi vei zice poate că acest dar se compune din vorbe și priviri, din lucruri așa de mici că ți-e cu neputință să le numeri sau să le aduni, bun! dar ce are aface? Fericirea ce-i datorăm e așa de mare, că nici cu un milion nu am putea-o cumpăra.

Scrooge simți influența privirii Duhului și se opri.

— Ce e? întrebă Duhul.

— Nimic, nimic! zise Scrooge.

— Ceva totuși trebuie să fie? insistă vedenia.

— Nu, răspunse Scrooge, nu. Voiam numai să pot spune un cuvânt contabilului meu, și atâta tot.

Cel alt el-însuși stinse lămpile în minutul când Scrooge exprima această dorință. Scrooge și Duhul se găsiră din nou în aerul liber.

— Să ne grăbim, timpul trece, zise Duhul.

Aceste vorbe nu le adresă lui Scrooge, nici vreunei persoane care l'ar fi putut vedea, totuși ele avură un efect imediat. Scrooge se revăzu de odată pe sine însuși. Îmbătrânise puțin; părea acum un om de vârstă mijlocie. Fața lui nu avea trăsăturile aspre ale vârstei sale de acum, dar deja oferea câte-va din sbârciturile grijei și sgârceniei. În ochii săi se vedea o mișcare continuă, semn care trăda patima ce prinsese rădăcină în inima lui. Nu era singur, sta alături de o fată frumoasă îmbrăcată în doliu, ai cărei ochi erau plini de lacrimi, cari străluciau la lumina Duhului Crăciunului trecut.

— Puțin îți pasă, da, puțin îți pasă, zise ea, că un alt idol mi-a luat locul în inima d-tale; cel puțin dacă acest idol ar putea în viitor să te mângăie, cum te ași fi mângăiat eu, n'ași avea de ce să fiu acum mâhnită.

-- Care idol ți-a luat locul? întrebă el.

— Un idol de aur.

— Iată cum judecă lumea! zise el. Cu nimic nu e mai aspră de cât cu sărăcia, și nimic nu blămează mai sever ca năzuința spre îmbogățire.

— Te temi prea mult de lume, replică tânăra fată: toate speranțele d-tale s'au contopit în aceea de a scăpa de aceste împrutări păcătoase; am vă-

zut gândurile d-tale cele mai nobile dispărând unul câte unul, până ce patima stăpânitoare, patima banului, te a absorbit cu totul. Nu e așa?

— Și apoi ce are a face, zise el; dacă am devenit mai sigur de mine însu-mi și am dobândit ceva experiență, m'am schimbat eu câtuși de puțin față de D-ta?

Ea dete din cap.

— Spune! zise el.

— Înțelegerea noastră datează de mult: ea s'a făcut când eram săraci, și eu și D-ta; dar mulțumiți de a putea nădăjdui că într'o zi vom fi mai puțin săraci, muncind la olaltă la îmbunătățirea soartei noastre. D-ta te ai schimbat: nu mai ești același de odinioară.

— Eram copil, răspunse el nerăbdător.

— D-ta însuși recunoști că nu ai fost ceea ce ești acum, eu însă am rămas aceeaș. Ceea ce ne promitea fericirea când amândoi aveam o singură inimă, a adus nenorocirea noastră de când avem două inimi. De câte ori de atunci și cu câtă amărăciune n'am simțit acest lucru!... dar m'am obicinuit în cele din urmă, și acum pot în liniște să ți redau libertatea.

— Am cerut'o eu vre-o dată?

— Prin cuvinte, nu, nici odată.

— Atunci, prin ce?

— Prin schimbarea firii, prin schimbarea minții d-tale, prin noua existență pe care ți-ai creat'o,

prin noua speranță ce ți-ai format. Prin tot ce dedea vre un interes, în ochii d-tale, iubirei mele Dacă nici o înțelegere n'ar fi existat între noi, spune-mi, te rog, mi-ai cere oare astă-zi mâna mea? Desigur că nu.

Păru că recunoaște, fără voia sa, dreptatea acestei presupuneri. dar făcu o opintire și răspunse : „D-ta singură n'o crezi!“.

— Aș vrea din inimă să n'o cred, răspunse ea; dar o știe D-zeu! odată ce am căpătat dovada unui adevăr ca acesta, această dovadă trebuie să fie puternică și hotărâtoare; dacă ai fi liber astă-zi sau mâine, o repet, ai lua oare o fată fără zestre, D-ta care prețuești totul după câștigul ce ți aduce? sau, admitând că ai lua-o, călcându ți pe inimă, n'ai regreta oare mai târziu amarnic greșala ce ai făcut? Desigur că da, și de aceea îți redau libertatea, și din toată inima, din iubire către acela care numai ești.

El vru să răspundă, dar cu fața întoarsă ea continuă :

— Poate că — și amintirea trecutului mă face s'o sper — poate că aceasta hotărîre o să te doară; dar puțin, foarte puțin timp numai, și vei goni această amintire neplăcută cum se gonește din minte un vis urit... numai de ai putea fi fericit în viața pe care ți-ai ales'o!

Zicând acestea, eși.

— Fantomă, zise Scrooge, nu'mi mai arăta nimic,

du-mă înapoi în patul meu; ce plăcere ai ca să mă chinuești atât?

— Încă o umbră! strigă Duhul.

— Nu, nu mai vreau, zise Scrooge; nu mai vreau să văd nimic...

Dar Duhul neînduplecat îl opri în brațele sale și îl sili să privească la cele ce aveau să se petreacă.

Se găsiră într'un alt loc; într'oa cameră nu tocmai mare, nici tocmai frumoasă, dar confortabilă. Dinaintea unui foc de iarnă, ședea o fată tânără și frumoasă, așa de asemănătoare cu cealaltă, că lui Scrooge îi se păru că e una și aceeași, până ce văzu că ea era acum mamă și că fiică-sa ședea lângă dânsa. Sgomotul din această cameră era răsunător; căci erau o droaie de copii pe cari Scrooge în turburarea sa, n'ar fi putut să-i numere, și apoi fie-care din ei făcea gură cât patru. Această gălăgie însă nu supăra pe nimeni; din potrivă, atât mama cât și fata râdeau din toată inima, și cea din urmă, amestecându-se în jocul lor, fu foarte rău primită de cei patru ștrengari. Ce n'aș fi dat să fiu unul din ei! Eu unul nu m'aș fi purtat cu aceeași asprime ca ei; Oh, nu! Pentru nimic în lume n'aș fi ciufulit frumosul ei păr buclat; cu prețul vieții mele n'aș fi șterpelit pantoful drăguțului ei picior; nici n'aș fi îndrăsnit să-i măsoz talia, cum au făcut-o cei patru îndrăzneți, de teamă ca brațul meu să nu fie pedepsit pentru această nelegiuire de vre un duh gelos care l'ar fi lovit de

dambla... Ce n'aş fi dat totuşi să sărut buzele ei! Câte întrebări nu i-aş fi pus, ca să obţin un singur răspuns de la ele! Oh! ce fericit aş fi fost să pot privi în ochii ei, lăsaţi în jos, fără a o face să roşescă şi să desfac părul ei, din care o singură buclă ar fi fost pentru mine cel mai preţios amanet! Aş fi vrut, într'un cuvânt, o mărturisesc, să pot avea pe lângă ea privilegiul unui copil, şi să fiu totuşi bărbat ca să pot înţelege fericirea mea.

Dar cineva a bătut în uşă; toţi copiii dimpreună cu tânăra fată sar într'acolo... Ea râde că apare așa ciufulită dinaintea celui care intră: e tatăl acestor sgomotoşi broscoi, cari i-au recunoscut glasul, şi vine însoţit de un om încărcat cu jucării de Crăciun. Oh! cine mai poate apăra pe comisionarul, pe purtătorul acestor daruri! El e luat cu asalt: unul i se urcă pe spate cu ajutorul unui scaun, un altul îi scotoceşte buzunările; fie-care îl jefueşte pe întrecute; noroc că fie care a găsit ce-i trebuie şi comisionarul poate s'o şteargă. Apoi noi scene, noi sgomote de bucurie, de recunoştinţă, de fericire... până ce în fine copiii oboseală şi se suiră în camera lor, iar liniştea se restabilă.

Scrooge putu atunci observa cu mai multă atenţiune scena casnică ce-i se oferea: stăpânul casei, pe umărul căruia fata îşi reazămă capul cu dragoste, se aşează între ea şi mama ei... Ah! numai gândindu-te că o asemenea făptură, o fată așa de graţioasă şi de frumoasă, l'ar fi putut chema şi pe

el cu numele de tată și împodobi și bătrânețea lui cu florile primăverii sale... nu avea oare motiv să-și simță ochii inecați în lacrimi?

— Arabelo! zise bărbatul întorcându-se cu un zâmbet spre soția sa, știi pe cine am văzut astă seară? pe unul din vechii tăi amici.

— Pe cine?

— Ghici.

— De unde să... Ah! ba da, știu pe cine, zise ca zâmbind ca și dânsul; pe d. Scrooge.

— Tocmai. Treceam pe dinaintea ferestrei contuarului său, și l'am zărit prin geamuri. Tovarășul său e pe patul morții, după cum se spune, și el stă în biuro. Era singur, și în curând va fi singur pe lume.

— Duhule! zise Scrooge cu voce tremurândă, du-mă de aici!

— Te am prevenit odată, zise Duhul, că-ți voi arăta umbrele lucrurilor cari au fost; eu nu pot să le arăt alminteri de cum sunt.

— Du-mă de aici, strigă Scrooge, că nu pot să sufăr mai mult.

Zicând aceasta, Scrooge se întoarse spre Duh, și văzu cum acesta îl privea cu o față în care, lucru ciudat, el revedea rând pe rând toate fețele ce-i arătase.

— Lasă-mă sau du-mă înapoi! zise el; nu mă mai chinui, destul!

Și se opintea să tragă Duhul după sine, dar nu-i

putu învinge împotrivirea, cu toate că Duhul părea că nu face nici o împotrivire. Dar observând în același timp că lumina de pe cap strălucea din ce în ce mai vie, și amintindu-și în mod vag că aceeași lumină era pricina puterii ce avea Duhul asupra lui, puse mâna pe stingătoare și i acoperi capul.

Duhul se prăbuși într'atâta sub acest acoperământ, că dispăru aproape cu totul; dar în zadar o înfunda Scrooge din toate puterile sale, el nu putu să stingă toată lumina care isvora de jos.

Se simțea zdrobit de oboseală și cutropit de un somn doborâtor. În același timp îi se păru că se află în camera sa de culcare. Dede o ultimă apă-sătură stingătoarei, apoi abia mai avu timp să se arunce în pat, că adormi numai decât buștean.

PARTEA A TREIA

Al doilea din cele trei duhuri.

Scrooge se deșteptă în toiul unui sforăit răsunător și se așeză în pat, pentru a-și culege gândurile. De astă dată el nu avu trebuință să i se spue că ceasornicul avea să bată ora *unu*. El simți că se deșteptase tocmai în momentul priincios pentru a se pune în legătură cu cel d'al doilea mesager, trimis prin mijlocirea lui Marley. Simți chiar destulă putere pentru a da la o parte perdelele patului cu însăși mâinile sale și spre a aștepta cu mândrie noua fantomă.

Apoi se puse să asculte bătăile ceasornicului; dar fu apucat de fiori când bătu *unu* și nimeni nu se arătă; se văzu numai înconjurat de o lumină care-i pricinui o spaimă mai mare de cât două-sprezece Duhuri și se temu să nu fie victima vre unui caz ciudat de înăbușire, fără a avea măcar mângăierea de a o ști. Puțin câte puțin însă se

liniști, când băgă de seamă că lumina eșea din camera de alături, se sculă încetișor și se strecură în papuci, până la ușă. În clipa când puse mâna pe clanță, un glas necunoscut îi strigă: „Intră Scrooge!“ Se supuse.

Această cameră de alături era chiar salonul lui Scrooge; nici o îndoială nu era în privința aceasta, dar suferise o schimbare surprinzătoare. Pereții și tavanul erau așa de artistic împodobiți cu frunziș, că te ai fi crezut într'un boschet. Fructe strălucitoare atârnau de toate mănunchiurile, de toate ghirghirlandele; frunzele lustruite ale crăcilor de cimșir, de vâsc, de dafin și de iederă reflectau lumina ca niște mici oglinzi. În sobă pălpăia un foc mare, cum nu mai văzuse soba aceasta nenorocită de atâtea ierni, din timpul lui Marley și din timpul lui Scrooge; pe pardoseală un fel de tron alcătuit dintr'o grădină de curci și de găște grase, de puici îngrășate și de claponi, de șunci și de rosbifuri reci, de vânat și de pureei, de cârnați, plăcinte, *plumpudingi*, de butoiașe cu stridii, de castane prăjite, de mere rumene, de portocale zemoase, de pere mălăețe, de cozonaci enormi și de cești mari cu ponș cari parfumau apartamentul cu aburul lor delicios. Pe acest trofeu gastronomic sta tolănit un uriaș vesel, chipeș la veder, înarmat cu o torță ce semăna cu cornul imbelșugării, care ilumină fața lui Scrooge când întredeschise ușa.

— Intră! zise Duhul; intră, scumpul meu, și să facem cunoștință.

Scrooge intră încet și cu capul plecat: nu mai era acel Scrooge semeț de odinioară, și cu toate că ochii Duhului erau binevoitori, el nu îndrăzni să-i privească.

— Sunt Duhul Crăciunului de față, zise Duhul; privește-mă.

Scrooge îl privi cu respect. Era îmbrăcat într'o simplă tunică verde, pe de margini cu blană albă, și aruncată cu atâta neglijență pe trupul său, că i se vedea tot pieptul cel lat, ca și când ținea într'adins să fie gol; picioarele-i desculțe eșiau afară din cutele largei sale haine, și pe cap purta drept ori ce coafură o coroană de ilice presărată cu câțiva bulgărași de ghiață. Părul său lung și brun făl-făia în voce; în figura-i voioasă, în ochii săi strălucitori, în mâna-i întinsă și deschisă, în glasul vesel, în toată ființa sa, în sfârșit se citea un aer de libertate. În jurul taliei avea un centiron de care atârna o teacă antică, dar fără sabie și roșiă de rugină.

— N'ai văzut nici o dată pe seamănul meu, de sigur? întrebă Duhul.

— Nici o dată, răspunse Scrooge.

— Nici o dată n'ai eșit cu membrii mai tineri din familia mea? Vreau să zic cu mai marii mei cu câte-va ierni, căci eu-însumi sunt foarte tânăr.

— Nu cred... mi-e teamă că nu... Ai mulți frați, Duhule?

— Peste o mie opt sute.

— O familie grozav de mare de hrănit! murmură Scrooge.

Duhul Crăciunului de față se sculă.

— Duhule ! zise Scrooge cu supunere, du-mă unde vrei. Am fost dus noaptea trecută contra voinței mele, și am primit o învățătură din care am să trag folos. Noaptea aceasta, dacă ai ceva să mă înveți, sunt gata să profit.

— Atinge haina mea.

Scrooge se supuse și se agăță de haină... Ilice, vâsc, bobite roșii, iederă, găște, vânat, pui, șunci, cărnuri fripte, porci, cârnați, stridii, plăcinte, puddingi, fructe și ponș... totul dispăru la minut. Scrooge văzu dispărând și camera, și focul și lumina voioasă: ziua urmase nopții, și se găsiră pe stradă în dimineața Crăciunului; frigul era aspru, și oamenii făceau o muzică ciudată, măturând zăpada de dinaintea ușilor și de pe acoperișuri, în timp ce copiii se jucau făcând oameni din nămeți de zăpadă.

Fațadele caselor și ferestrele păreau negre de tot în contrast cu frumosul strat de zăpadă care acoperea clădirile; dar zăpada de pe strade era deja brăzdată de roțile trăsurilor, cari lăsau într'însa făgașe murdare și gălbii, preschimbate puțin câte puțin în părae noroioase; ceral era întunecos și o ceață deasă se cobora în atome de funingine, ca și când toate coșurile Mării-Britanii ar fi luat foc și se revărsau de odată. Nimic vesel prin urmare în temperatura sau aspectul orașului, și totuși în

acele strade învăluite în ceață era răspândit un sentiment de veselie, pe care nu l'ar fi putut da cea mai arzătoare rază de soare; căci bărbații cari măturau acoperișurile de zăpadă, se atacau cu cuvinte glumețe, și din când în când își aruncau bulgări de zăpadă, bătaii inocente mai puțin periculoase de cât bătaia de cuvinte, și cari atâțau de asemenea râsul prin dibăcia sau stângăcia luptătorilor. Prăvăliile vânzătorilor de păsări erau încă pe jumătate deschise, iar ale vânzătorilor de fructe străluciau de mândrețe: saci mari plini cu castane, cepi din Ispania groase și umflăte, ce semănau cu niște călugări spanioli, piramide de mere și de pere, ciorchine de struguri cari făceau să vie apa la gură trecătorilor, grămezi de alune cari îți aminteau plimbările din pădurile mirositoare, coșulețe cu portocale și cu lămâi, desert daurit venit din climate favorizate de soare!

Dar băcanii... oh! băcanii! ce ispitiri nu simțea acela care îndrăznea să arunce o căutătură printre deschizăturile obloanelor! ce parfum se răspânda din ceaiul și cafeaua lor, din stafidele, migdalele, cuișoarele, cofeturile și fructele lor zaharite, din smochinele, prunele uscate și bomboanele lor așa de artistic lucrate pentru Crăciun! În timpul acesta cumpărătorii veneau din toate părțile, se grăbeau, se împingeau și se îmbulzeau la ușile prăvăliilor; unii din ei, în grabă, își uitau târgurile pe unde-va și erau siliți să se întoarcă; iar

prăvăliașii își frecau mâinile de bucurie de buna vânzare ce făceau și de câștigul ce realizau.

Clopotele încep a răsuna cu glasul lor de bronz, chemând pe creștini la biserică: stradele se umplu de lume, fie-care îmbrăcat în haina-i cea mai frumoasă și cu fața fericită. În acelaș timp, din toate ulițele, din toate trecătorile, din toate curțile, ies oameni cu tăvi în mână, pe cari le duc la simigiu, și cari conțin friptura cu care ei speră că se vor ospăta. Duhul părea că se interesează foarte mult de ei, căci se opri cu Scrooge pe prispa unei simigerii, și afuma tăvile cu tămâe din torța sa... Ciudată torță mai era și aceasta, căci o dată, doi purtători de tăvi, începând să se certe și luându-se la bătaie, Duhul scutură peste ei câte-va picături de apă în loc de flacăra, și se împăcară numai decât, zicând că e rușine de a se certa și bate într'o zi de Crăciun...

Clopotele amuțiră, simigeriile se închiseră, și totuși ți se părea că vezi un fel de imagine îmbucurătoare a tuturor tăvilor în aburul care se învârtea deasupra fie-cărui cuptor.

— Ceea-ce cade din torța ta asupra mâncărilor, are vre-o putere deosebită? întrebă Scrooge.

— Da, a mea.

— Și are această putere înrăurire asupra fie-cărei mâncări în parte?

— Asupra fie-cărei, care e mâncată în veselie... și mai ales asupra mâncărilor săracilor.

— Și pentru ce ?

— Pentru că ei au cea mai mare nevoie de dansa... Dar vreau tocmai să-ți arăt o masă de săraci.

Și zicând acestea, Scrooge și Duhul, transportați de odată în mahalalele Londrei, se opriră pe prispa unei case pe care Duhul o bine-cuvântă înainte de a intra, scuturând torța cu un zâmbet. Era casa în care locuia Bob Cracit, contabilul lui Scrooge, acel nenorocit de contabil cu cinci-cpre-zece șilingi pe săptămână.

Bob însă nu era acasă, dar era așteptat. Mrs Cracit, soția sa, n'are de cât o rochiă, prefăcută de două ori: ea e totuși frumos gătită cu panglici, ce-i drept eftine, dar destul de drăguțe pentru cei câți-va gologani ce au costat; ea pune masa, ajutată de Belinda Cracit, cea de a două fiică a ei, care e deasemenea gătită cu... panglici, ca și mamă-sa, în timp ce Petre Cracit, fiul mai mare învârtește o furculiță în cratița cu cartofi, și mușcă din buze un guler uriaș de cămașe, — cadou ce-l făcuse tatăl său,—fericit că se vedea atât de frumos gătit și mâhnit că nu putea merge să-și arate cămașea sa scrobită în parcurile aristocratice. Iată și pe cei doi Cracit mititei, un băiat și o fată, cari soseau țipând, că au mirosit găscă prin ușa simigiului, și au ghicit că e a lor. Acestor mititei li se pare că înghit deja partea lor; ei joacă de bucurie și linguesc pe fratele lor mai mare, care suflă în foc până ce cartofii încep să sară în sus

sub capacul care-i înăbușe, gata de a fi curățați de coaja lor.

— Ce va fi pățit iubitul nostru tată, zise Mrs. Cracit, și fratele nostru Tiny Tim?.. dar Marta, care Crăciunul trecut se întorsese cu două ore înainte...

— Uite Marta, mamă! strigă toți mititeii Cracit.. Hura! Marto, să vezi ce mai găscă!

— Bine ai venit, fata mea! dar de ce așa târziu? zise misters Cracit Martei sărutând-o de o duzină de ori, și scoțându-i pălăria și șalul.

— A fost mult lucru de predat azi dimineață, mamă, răspunse fata.

— Bine, fata mea, bine. Acum șezi lângă foc și te încălzește.

— Nu, nu! iacă vine și tata, strigară cei doi Cracit mititei. Ascunde-te, Marto, ascunde-te!

Și Marta se ascunse. Bob Cracit intră; nodul fularului îi atârna pe vestă; hainele-i prăpădite sunt bine scuturate, ceea ce le dă un aer de sărbătoare. Bob Cracit duce pe Tiny Tim în spinare. Vai! mititelul de Tiny Tim avea o cârje și picioarele îi erau puse în cercuri!

— Ei bine, dar Marta unde e? întreabă Bob Cracit.

— Încă n'a venit, răspunse Mrs. Cracit.

— Încă n'a venit, zise Bob descurajat și cam obosit; căci purtase pe Tiny Tim de la biserică până acasă; să întârzieze tocmai în ziua de Crăciun.

Marta nu putu să vadă pe tatăl ei îngrijat, numai așa pentru o glumă, eși din ascunzătoare și se aruncă în brațele lui, în timp ce cei doi mici Cracit duceau pe Tiny Tim la bucătărie ca să adă fierbând pudingul.

— Și cum s'a purtat micuțul Tiny? întrebă mister Cracit pe soțul său, după ce râse de îngrijarea sa de adineaori.

— S'a purtat ca un inger, răspuse Bob. E un copil ciudat într'adevăr: are ideile cele mai curioase. Imi zicea pe drum că lumea trebuie să'l fi băgat de seamă în biserică, fiind-că este șchiop și fiind-că tocmai într'o zi de Crăciun le place creștinilor să'și aducă aminte de acela care făcea șchiopii să meargă, orbii să vază.

Vocea lui Bob tremura punând aceste cuvinte și tremură și mai tare când mai spuse că Tiny Tim a început să prinză putere.

Se auzi răsunând mica-i cărjă pe scânduri, apoi Tiny Tim intră escortat de surioară și de frățiorul său, cari îl duseră până la scăunașul lui de lângă sobă. În urmă Bob, suflecându'și mânecelul, luă o lămâe, și cu zeamă de ienupăr făcu un sos picant, apoi zise lui Petre și celor doi Cracit micuți să aducă găscă de la simigerie. Puțin după aceea, se întoarseră cu ea, ducând-o în triumf.

Văzând emoțiunea care coprinsese întreaga familie, ai fi crezut că o găscă este cea mai rară dintre sburătoare, un fenomen acoperit cu pene,

pe lângă care o lebădă neagră ar fi ceva comun... Vai! găscă era într'adevăr o pasăre rară în această casă. Mistere Cracit încălzi zeama acestei frumoase fripturi. Petru isprăvi de curăţat cartofii, Marta şterse farfuriile căldicele, Belinda puse zahăr în compotul de mere. Bob aşază pe Tiny Tim lângă dansul, într'un colţ al mesei, cei doi Cracit micuţi puseră scaune pentru toată lumea, fără a se uita pe ei înşişi, şi ocupând'şi locurile, îşi băgară lingurile în gură, de frică să nu ceară din găscă înainte de a le fi venit rândul. În sfârşit se făcu rugăciunea, apoi veni un moment de aşteptare solemnă, când mistere Cracit, privind cuţitul de sus până jos, îl vârâ în coastele pasărei; în aceeaşi clipă, un murmur de bucurie isbucni jur împrejurul mesei; până şi Tiny Tim, entuziasmat de cei doi Cracit, lovi în masă cu mânerul cuţitului său şi strigă cu un glas slăbuţ: Hura!

Nici odată nu s'a mai văzut așa o găscă! Bob mărturisi că nu crede să se fi fript vre-odată găscă mai mare, mai grasă, mai moale și mai dulce ca aceasta, și așa de efină! Cu cartofi și compotul de mere, ea ajunsese cu îmbelșugare întregei familii... Mistere Cracit băgă de seamă, la sfârşit, că a mai rămas un os, dar toți erau săturați până'n gât, și mai ales micuții Cracit cari se îndopaseră cu legumele ce garnisiau găscă. Atunci farfuriile fură schimbate de miss Belinda, iar mistere Cracit eși singură... ca să aducă *pudingul!*

Ce ar fi dacă n'ar fi reușit! ce ar fi dacă s'ar fărâma la întoarcere pe partea cealaltă! ce ar fi dacă cineva ar fi sărit peste gard în curtea de din dos și l'ar fi furat pe când ei erau la masă și se ospătau din găscă!... la aceste presupuneri, cei doi mici Cracit deveniră palizi de spaimă! tot felul de grozăvii le trecură prin minte într'un minut.

Dar ce abur parfumat se simte... el se apropie. E chiar el; e pudingul adus de misters Cracit, care surâde plină de glorie, cu ochii la acel gustos puding, așa de țeapăn, de rotund, de asemănător cu o ghiulea de tun, înecat într'un sfert de litru de rom aprins și împodobit cu o rămurică de ilice de Crăciun.

Oh! ce puding minunat! Bob Cracit spuse că, după ideea lui, acest puding e un cap-de-operă al d-nei Cracit, cel mai admirabil puding ce a făcut de la căsătoria lor încoace. Misters Cracit răspunse că, acum când i-a căzut greutatea de pe inimă, poate să mărturisească că a fost cam îngrijată în privința cantității făinii. Fiecare avu un cuvânt de spus; nimeni însă nu'și permise să zică sau să gândească că un puding e prea mic pentru o familie așa de numeroasă. Ar fi o crimă să o gândească.

Când ospățul se sfârși și masa fu ridicată, se mătură puțin vatra, și se drese focul, apoi se făcu un cerc în jurul unei alte mese cu portocale și mere, cari serviră de desert, în timp ce castane

se coceau pe cenușe. Se aduseră și pahare, și aș nume două pahare mari și o ceașcă fără ureche.

— Ascultați, scumpii mei, zise Bob Cracit, beau în sănătatea noastră: să avem parte de Crăciun și D-zeu să ne binecuvinteze!

Familia întreagă repetă toastul.

— D-zeu să ne binecuvinteze! zise Tiny Tim cel din urmă.

El ședea lângă tatăl său care strângea în mâna sa mânuța ofelită a mititelului cu o dragoste nemărginită, temându-se par'că ca cineva să nu-i ia odorul.

— Duhule! întrebă Scrooge cu un interes ce nu simțise niciodată, spune-mi dacă Tiny Tim va trăi?

— Văd un scaun gol, răspunse Duhul, în ungherul sobei și o cârje stingheră păstrată cu sfințenie. Dacă aceste imagini nu se vor schimba în viitor, copilul nu va trăi.

— Nu, nu zise Scrooge; o, nu! bunule Duh, spune-mi că va trăi.

— Dacă aceste imagini nu se vor schimba în viitor, repetă Duhul, Crăciunul viitor nu va mai revedea copilul aci. Ei bine! și dacă moare nu e mai bine? va micșora prisosul populațiunii.

Scrooge lăsă cu amărăciune capul în jos, la aceste cuvinte ale Duhului, care fuseseră însăși cuvintele sale, și se simți cuprius de căință și de durere.

— Omule, zise Duhul, dacă ai inimă de om, iar

nu inimă de piatră, ferește-te de a vorbi mișelește, până ce nu știi ce este acest prisos și unde se află. Poți tu să hotărăști pe cei ce trebuie să trăiască și pe cei ce trebuie să moară? Se poate ca în ochii providenței tu să fii mai puțin demn de a trăi de cât milioane de creaturi ca copilul acestui sărman om. D-zeule! să auzi o insectă pe frunza ei strigând că sunt prea multe insecte vii în țărână, cărora le e foame!

Scrooge se simți umilit la această dojană aspră și lăsă ochii în jos; dar îi ridică numai decît când auzi pronunțându-se numele său.

— Acum, zicea Bob, să bem în sănătatea d-lui Scrooge, cărui îi datorăm această masă.

— În sănătatea lui, aida de! strigă misters Cracit; ce n'ași da să'l am în mâinile mele, că ți l'aș cinsti cum merită.

— Draga mea... zise Bob, copiii... Crăciunul..

— Trebuie să fie într'adevăr Crăciun, ca să bei în sănătatea unui om atît de rău, de sgârcit și de ticălos ca d. Scrooge. Tu știi, Robert, că el e astfel, tu o știi mai bine de cât toți.

— Draga mea, repetă Bob, e Crăciun.

— Fie! pentru ca să-ți fac o plăcere și să respectez Crăciunul, consimt, fiind-că o dorești, să beau în sănătatea lui, răspunse misters Cracit: îi urez dar o viață lungă, o petrecere bună de Crăciun și un an fericit!... Alminteri, el trebuie să fie, cred foarte vesel și foarte fericit într'o asemenea zi.

Băură și copiii în sănătatea lui, dar fără căldură! și Tiny Tim, dar cu nepăsare. Scrooge era cioma familiei. Amintirea numelui său răspândi un nor timp de cinci minute peste veselia acestor oameni cum se cade; dar după trecerea celor cinci minute, veselia deveni de zece ori mai mare, Bob Cracit le spuse că a găsit un loc pentru Petru, un loc care-i va aduce șese șilingi și jumătate pe săptămână. Cei doi Cracit micuți se bucurară mult că Petru are să fie comi, și Petru însuși rămase un moment gânditor uitându-se la foc, și gândindu-se deja la chipul cum își va întrebuița leafa.

Marta, care lucra ca ucenică la o cusătoreasă, povesti cât de mult a lucrat luna aceasta, și că are de gând să stea în pat ziua de mâine, zi de odihnă petrecută acasă. Pe când se vorbea de unele și de altele, castanele și berea circulau din mână în mână, apoi Tiny Tim cântă o baladă despre un copil rătăcit în mijlocul zăpezii; Tiny Tim avea o voce micuță și plângătoare și cântă frumos.

Astfel petrecu în această noapte de Crăciun familia lui Cracit. Membri acestei familii nu erau nici frumoși, nici bine îmbrăcați, purtau ghete în care putea intra apă, haine sărăcioase, din care unele se odihneau la împrumutătorul pe amane-turi; dar toți erau fericiți, recunoscători, încântați unii de alții și mulțumiți de tot. Când merseră să se culce, sub o ploaie de tămâie pe care o vărsa Duhul peste ei din torța'i fermecată, Scrooge îi

În vremea aceasta se făcuse întuneric beznă și o zăpadă deasă începuse să cadă; totuși Scrooge și Duhul nu întâlniră pe uliți de cât figuri încântate, copii mergând înaintea bunicilor, unchilor, mătușilor, fraților și surorilor lor; fete cu gulere de blană și cu ghete imblănite glumeau între ele și se duceau sprintene la vre-un vecin din apropiere, unde vai de becherii care vedeau sosind aceste sirene... și ele o știau drăcoaicile! Această priveștiște, zărită prin răsfrângerile ce le aruncau focurile din toate vetrele, cuptoarele și bucătăriile, în veselea Duhul, care împrăștia scânteile torței sale pe diversele grupe și chiar pe aprinzătorii becurilor de gaz, cari râdeau ca și toată lumea în ziua aceea.

De odată, fără ca Duhul să-l fi prevenit, Scrooge se pomeni în mijlocul unui bărăgan, o câmpie întinsă presărată cu mormane uriașe de piatră, ce păreau un cimitir de uriași; cea din urmă rază roșiatică a soarelui ce apunea, lumina cu o ultimă licărire noaptea care devenea tot mai deasă.

— Unde suntem? întrebă Scrooge.

— Într'un loc unde trăesc minerii, cei ce locuiesc în măruntaele pământului, răspunse Duhul;— dar ei mă cunosc: privește.

O lumină apăru la geamul unui bordei, și se grăbiră să meargă într'acolo. Intrând printr'un zid de piatră, găsiră o societate veselă în jurul unui foc mareț: un moșneag și o babă, cu copiii și stră-

nepoții lor, toți îmbrăcați în haine de sărbătoare. Moșneagul, cu un glas care une ori întrecea vântul vântului din pustiul nemărginit, le cânta un cântec de Crăciun, cântec vechiu pe care-l auzise de la doica sa, și copiii îi țineau isonul; de câte ori repeta refrenul, moșneagul simția puterile sale îndoindu-se și cânta și mai tare.

Duhul nu se opri aci, și porunci lui Scrooge să se agațe de haina lui, și îl duse, — închipuiți-vă groaza lui Scrooge! — îl duse pe mare. El văzu dispărând înapoia sa stâncile de lângă maluri, urechile sale fură asurzite de mugetul valurilor ce se învârtejiau într'un șir de peșteri cari se săpau sub picioarele sale. Chiar în mijlocul mării pe un recif (șir de stânci la suprafața apei), bătut de o vijelie vecinică, se înălță un far singuratic. Ei bine! până și acolo, doi păzitori ai acestei lumini prietenești a marinarilor, aprinseseră un foc care ilumina prăpăstiile; strângându-și mâinile lor pline de negi peste masa lor săracă, își urau petrecere bună de Crăciun, bându-și grogul; iar cel mai în vârstă dintre ei, cu fața pârlită, la fel cu palida figură care împodobește partea de dinainte a corăbiei, intonă un cântec care bubui ca un uragan.

Duhul nu se opri nici aci; îl târi pe Scrooge peste întinsa mare și-l scobori pe un vapor, unde căpitanul, ofițerii de dejurnă și toți călătorii erau sub înrăurirea Crăciunului, unii cântând, iar alții povestindu-și cum au petrecut odinioară în această sărbătoare

Pe când asculta încă buimăcit vuetul vânturilor și al valurilor, cu gândul la trista călătorie pe care o făcea, Scrooge fu surprins auzind deodată un hohot de râs..., cu atât mai surprins cu cât recunoscuse că acest hohot de râs era al nepotului său, și că se găsea într'o cameră frumos luminată, cu Duhul alături, care zâmbea și privea cu plăcere și bună voință la nepotul care râdea. Râsul de obicei, e tot așa de molipsitor ca și plânsul: nepotul lui Scrooge nura râdea singur; soția sa, nepoata lui Scrooge, râdea și ea ca și bărbatul ei, și toți oaspeții râdeau dimpreună cu ei.

— Ha! ha! ha! zise nepotul lui Scrooge; vă spun pe cinstea mea că a spus, că Crăciunul e o prostie; ha! ha! ha! și o și credea.

— Rușine să-i fie, Fred! răspunse indignată nepoata lui Scrooge.. Dar să vorbim mai bine de femei; ele nu fac niciodată un lucru pe jumătate; sunt totdeauna foarte serioase.

Nepoata lui Scrooge era drăguță, foarte drăguță, cu o figură încântătoare, cu obrajii cu găurele, o mină deșteaptă și mirată, o gură trandafirie care cerea sărutări, o bărbie grațioasă și niște ochi vioi ce te băgau în alte alea.

— E un soiu de om într'adevăr foarte ciudat zise nepotul lui Scrooge, care ar putea să fie altfel dac'ar vrea..., dar își duce singur povara păcatelor sale, eu n'am de ce să-l mai defaim.

— Sunt sigură că trebuie să fie foarte bogat, Fred, nu e așa? cel puțin așa ai zis tu întotdeauna.

— Și ce ne privește bogăția lui, draga mea! ce folos îi aduce ea? La ce-i servește? Nici măcar mulțumirea asta nu o are, ha! ha! ha! că-'l vom moșteni odată și că vom întrebuința în felul cum știm noi averea lui.

— Ard de nerăbdare! urmă nepoata; și surorile nepoatei și toate celelalte dame, cari erau de față, arătară aceeași dorință.

— Oh! cât despre mine, eu am răbdare, reluă nepotul, eu n'am inimă să-i vreau răul; mai curând îl deplâng; cine suferă de pe urma firei sale răutăcioase? el cel dintâi; și-a pus în cap să ne desprețuiască și să refuze masa noastră: ce câștigă cu asta? nimic; ce-i drept însă, nici nu perde tocmai o masă strașnică.

— Și eu cred că pierde o masă strașnică, zise nepoata lui Scrooge; ceilalți ziseră ca și dânsa, de oarece isprăviseră de mâncat și erau la desert, vorbeau cu oarecare pricepere.

— Dacă nu m'ați fi întrerupt, reluă nepotul lui Scrooge, voi am să adaog că pierde o societate mai plăcută de cât aceea a gândurilor sale, fie în vechiul său contoar, fie în camera lui cea plină de praf; dar poate să nu ne iubească cât i-o plăcea, eu unul am să mă duc în toți anii să-i fac urările mele, căci îl plâng. Poate să-'și bată joc de Crăciun până la moarte, dar la urma urmelor tot are

să-și schimbe părerea, văzându-mă că viu în toți anii cu bucurie să-l întreb: „Ce mai faci, unchiule Scrooge?” Chiar dacă stăruința mea n'ar folosi de cât a'l face să dea sărmanului său contabil cincizeci de lire șterlinge, încă aș fi mulțumit..., și dacă nu mă înșel, l'am cam sdruncinat ieri.

Ideia ce exprima nepotul lui Scrooge, ideia de a, fi sdruncinat pe unchiul său, îi făcu pe toți să râză iar el, fericit de a-i vedea râzând, și în paguba sa, îi încurajă în veselia lor făcând să circule sticla printre ei.

După ceai, se făcu puțină muzică, căci era o familie de muzicanți cari cântau de minune, puteți să mă credeți, și mai ales Toper, amicul nepotului lui Scrooge, care făcea să bubuie basul ca un artist, fără a-i se vedea vinele frunții umflându-se și fără ca obrazul să-i roșească. Nepoata lui Scrooge cântă binișor din harpă; între alte bucăți, ea cântă în seara aceea o arie care plăcea mai mult micuței Scrooge, ceea care mersese să ia pe fratele său din pension. La aceste sunete așa de familiare Scrooge, din ce în ce mai înduioșat văzu apărând toate imaginile pe cari i le arătase înainte Duhul Crăciunului trecut; își zise în sine însuși, că, de ar fi auzit mai des aceste note, ar fi fost poate mai puțin nepăsător la bunătățile vieții.

Dar toată seara nu trecu cu muzica. Se jucă și în gajuri: căci e bine să te întorci la copilărie câte o dată, și mai ales de Crăciun, care e sărbătoarea

dumnezeescului copil. Jucară și de-a baba-oarba și Toper primi cel dintâi să i se lege ochii. Cum însă îi legă nepotul lui Scrooge, părerea mea este că amândoi prietenii au fost înțeleși; pretinsul orb vedea așa de bine, că se ținea într'una după una și aceeași persoană, și anume după sora nepoatei lui Scrooge, o fată grăsuță, care de geaba fugea și se ascundea, când îndărătul unui jeț, când după o perdea..., căci fu prinsă. Și ce nedemn s'a purtat Toper cu dânsa? Sub cuvânt că nu o recunoaște, îi atinse părul, apoi unul din degetele care purta un inel, îi puse mâna pe lanțul ce purta de gât... în sfârșit lucruri îngrozitoare! Tânăra fată îi făcu muștrări aspre, și când batista trecu pe alți ochi, ei avură o lămurire tainică lângă fereastră.

La jocul acesta și la altele încă, Scrooge simți multă plăcere, și cu dragă inimă s'ar fi amestecat și el; dar Dubul nu-i dede răgaz și vru să plece. Scrooge îl rugă ca un copil să mai stea, măcar o jumătate de oră, fiindcă tocmai începuse un joc nou. Duhul consimți. Era jocul în *da sau nu*. Așa bunioară, eu mă gândesc la cineva sau la ceva și îți zic să ghicești; eu îți răspund *da* sau îți răspund *nu*.—Eu mă gândesc, zise Toper, la un *animal*, un animal viu, animal neplăcut, animal săle batic, animal care aci mârăe, aci vorbește, care viețuește în Londra, care se plimbă pe uliți, pe care nu-l poți vedea pentru bani, care e fără botniță, care nu se află la menagerie, care nu se tai-

la măcelărie, care nu e nici cal, nici măgar, nici vacă, nici taur, nici tigru, nici câine, nici purcel, nici pisică, nici măcar urs. Ghiciți cine e? — Am ghicit, am ghicit, strigă nepoata lui Scrooge.—Ei bine, cine-i, spune?—E unchiul Scro-o-o-o-ge!

Hohotele răs fură nesfârșite, și nepotul lui Scrooge râse mai mult de cât toți; dar se grăbi să adauge: bietul unchiu, ce-i drept, ne-a făcut prea mult să petrecem astăzi, ca să nu bem un pahar în sănătatea lui: așa dar un pahar cu vin cald, și'n sănătatea unchiului Scrooge!

În sănătatea unchiului Scrooge, repetară toți în cor; să abiă parte de un Crăciun vesel și de un an fericit!

Unchiul Scrooge se simți atât de vesel și atât de estuziasmat de veselia tuturor, că ar fi fost gata să ia parte la toastul societății și să pronunțe un discurs de mulțumire, dacă Duhul i-ar fi dat timp; dar deja Duhul și Scrooge își reluaseră firul călătoriei lor. Văzuză multe țări, și lume multă: pretutindenea numai fericiți. Duhul se apropia de patul celor bolnavi, și bolnavii parcă recăpătau putere; se apropia de un exilat, și exilatul se credea în patria lui, de un om mâhnit, și prindea speranță, de un sărac, și devenea bogat. În spitale, în închisori, pretutindeni unde poarta nu era nebunește închisă Duhului Crăciunului, Duhul lăsa binecuvântarea sa și dădea o lecție nouă lui Scrooge.

A fost o noapte cam lungă, dacă într'adevăr a

fost numai una, ceea ce Scrooge nu crezu; își inchipui că mai multe sărbători de Crăciun fuseseră pentru dânsul îngrămădite într'una singură. Alt ceva mai ciudat. Pe când Scrooge rămânea acelaș în vechea sa formă exterioară, Duhul se făcea din ce în ce mai bătrân. La ieșirea de la un revelion de copii, Scrooge băgă de seamă că perii Duhului albiseră, și-l întrebă, în sfârșit dacă Duhurile au o viață așa de scurtă.

— Viața mea pe acest glob e foarte scurtă într'adevăr, răspunse Duhul; ea sfârșește noaptea asta.

— Noaptea asta! strigă Scrooge.

— Da, la miezul nopții..., Ascultă, ceasul se apropie. Ceasornicul bătut trei sferturi peste unsprezece.

— Iartă-mă, că îndrăznesc să te întreb, zise Scrooge priviind cu atenție tunică Duhului, dar mi se pare că văd ceva ciudat care se mișcă sub haina ta... E un picior sau o mână?

— Privește! răspunse cu tristețe Duhul.

Și din indoiturile hainei sale, scoase doi copiii, două făpturi prăpădite, scârboase și hidoase, care ingenunchiară căzând. Era un băiat și o fată, amândoi galbeni, slabi, nemâncați; doi ingeri decăzuți sau două ființe drăcești. Scrooge se dede înapoi îngrozit.

— Duhule, sunt ei copii tăi? întrebă el.

— Ai mei? Zi mai bine că sunt copii omului,

și că se agață de mine jelindu-se de părinții lor. Acesta e neștiința; cestălalt mizeria. Ferește-te de una și de alta, mai ales de cea dintâi, căci ci-tese pe fruntea ei o soartă îngrozitoare... Tăgădu-ește-o dacă poți, adaose Duhul adresându-se Lon-drei, tu care ai zămislit-o și care te servești de ea în scopurile tale răsvrătitoare... dar tremură!

— N'au ei oare nici un loc de adăpost, nici un ajutor? întrebă Scrooge.

— Nu sunt închisori? răspuse Duhul întorcân-du-i ironic pentru cea din urmă oară, însăși cu-vintele sale; nu's case de muncă silită?

Ceasornicul bătu douăsprezece... Scrooge se uită la Duh, dar Duhul perise. La ultima bătae a clo-potului, își aduse aminte de prezicerea bătrânului Jacob Marley; zări o fantomă solemnă și acoperită cu o manta cu glugă, care venea spre dânsul, a-lunecând pe pământ ca un abur.

PARTEA A PATRA

Cel din urmă dintre Duhuri

Al treilea Duh venea încet, grav și tăcut. Când îl văzu numai la doi pași, Scrooge aplecă genunchiul, presimți că ceva groaznic îl amenința. Haina cea lungă și neagră a Duhului acoperea capul, obrazul și tot trupul lui, nelăsând liber de cât o mână întinsă, fără de care ar fi fost greu de deosebit această figură de noaptea care o învăluia.

— Mă aflu de sigur în fața fantomei Crăciunului viitor? întrebă Scrooge, luându-și inima în dinți.

Duhul nu răspunse nimic, dar cu mâna îi făcu semn să privească în jos.

— Vrei să-mi arăți icoanele lucrurilor cari n'au fost încă, dar care vor fi în viitor, nu e așa, Duhule?

La această nouă întrebare a lui Scrooge, Duhul se mulțumi a da din cap; cel puțin așa își explică Scrooge o mișcare a glugei.

Cu toate că Scrooge începuse a se obișnui cu Duhurile, el avu o groază așa de mare de Duhul acesta, că picioarele i se muiară, și putu cu mare greutate să-l urmeze. Duhul se opri un minut, ca să-i dea timp să-și reculeagă puterile; dar Scrooge simți groaza sa mărindu-se, văzând cum de sub acea învelitoare neagră eșiau doi ochi cari se pi-roneau pe dânsul, deși el în zadar privea, căci nu deosibea nimic alt de cât o mână de fantomă și o umbră neagră.

Duhule al viitorului! strigă el; tu mă înfiori mai mult de cât toate fantomele pe cari le-am vă-zut; dar fiind-că știu că ești trimis pentru binele meu, și fiind-că sper să trăesc de aci înainte cu totul altfel ca până acum, sunt gata să te urmez cu inima recunoscătoare. Nu vrei să-'mi vorbești?

Nici un răspuns. Numai cu mâna îi făcu semn să meargă.

— Ia-o înaintea mea, te rog; noaptea trece re-pede și timpul nostru e prețios; mergi înaintea mea, Duhule!

Fantoma își reluă mersul ei solemn; Scrooge o urmă în umbra hainei sale, și-i se păru că este dus de ea. Nu pot să zic precis că au in-trat într'un oraș; mai curând venea orașul spre ei și îi învăluia în mișcarea sa. Ajunseră astfel până la Bursă, și se amestecară printre grupurile de bancheri și de samsari, unii sunând banii în bu-zunări, alții uitându-se la ceasornic și jucându-se

gânditori cu brelocul lanțului, așa cum Scrooge îl văzuse de atâtea ori.

Duhul se opri alături de câțiva, cari vorbeau între ei și îi arătă lui Scrooge, care stătu să-i asculte.

— Nu știu, răspuse un om gros cu bărbia groasă, nu știu nimic; tot ce știu e, că a murit.

— Când? întrebă un altul.

— Noaptea trecută, mi se pare.

— Ce fel! a murit? eu credeam că n'are să moară nici odată, zise un al treilea, luând o priză enormă de tabac într'o tabachere mare.

— Dar cu banii ce a făcut? întrebă un gentlmen al cărui nas era împodobit cu un cucui la fel cu creasta unui curcan.

— Știu eu, răspuse căscând omul cu bărbia groasă; tot ce știu e, că nu mi-i a lăsat mie.

Gluma aceasta făcu pe toți să râză în hohote.

— Inmormântarea va fi de sigur eftină, mai zise tot el. Cine vreți să însoțească coșciugul? Nu va fi nevoie de trăsurii tocmai multe. Dacă am merge și noi, așa de plăcere?

— Eu nu mă împotrivesc, numai să găsim ceva de cheuit, replică omul cu cucuiul pe nas; și dacă merg, vreau cel puțin să nu plec flămând de acolo.

Alt hohot de răs.

— Constat, zise cel care vorbise întâi, că sunt cel mai desinteresat dintre D-voastră; căci eu nu port nici odată mănuși negre și nu-mi place cheful; mă voi duce totuși chiar dacă nimeni nu s'ar duce.

Când mă gândesc bine, eu am fost, mi se pare, cel mai bun prietin al său; nici odată nu ne întâlneam fără a ne vorbi. Adio, domnilor, adio!

Grupul se imprăștiă. Scrooge ceru o lămurire Duhului. Acesta pătrunse într'o uliță, și-i arătă cu degetul doi trecători care se întâlneau. Scrooge ascultă, crezând că de la ei va avea lămurirea.

Erau doi negustori bogați pe care îi cunoștea, și cu cari se silise a sta în totdeauna în bune legături.

— Ce mai faci? zise unul.

— Cum o duci? zise celalt.

— Binișor... În sfârșit, știi că bătrânul sgârie-brânză a dat ortul popei.

— Am auzit și eu... E frig, nu e așa?

E un ger de Decembrie. Mi se pare că patinezi.

— Nu, am alt ceva de făcut. Bună ziua!

Nici un cuvânt mai mult, și ce doi negustori se despărțiră.

Ce însemnătate putea să dea Duhul unor convorbiri așa de ordinare? cine să fi murit? Despre Jacob Marley nici nu putea fi vorba... Acesta murise de mult. Apoi însoțitorul său era un Duh al viitorului. Să fie oare...? Scrooge își puse în gând să asculte acum cu amândouă urechile și să privească cu luare aminte cele ce aveau să se petreacă, dar mai ales să bage de seamă la umbra sa, când va trece dinaintea-i, așteptându-se să ghi-cească toată taina, în chipul cum se va purta ce-

lalt *el-însuși*. Se căută dar în locul său obișnuit, dar un altul i-l luase; în zadar arăta ceasornicul Bursei ora fixă când el obișnuia să vie; nu vedea pe nimeni care să-i semene în acea gloată, care se imbulzea pe treptele de la intrarea palatului Bursei. Surprinderea sa însă nu ținu mult, căci deja medita la o schimbare desăvârșită a traiului său obișnuit.

În vremea aceasta, fantoma stetea lângă dânsul, cu mâna veșnic întinsă; îi se păru lui Scrooge că ochiul nevăzut al Duhului pătrunsese adâncul gândului său. Un fior rece îi trecu prin oase.

Părăsiră locul sgomotos al afacerilor și merseră într'o mahala întunecoasă a orașului, unde piciorul lui Scrooge nu călcase niciodată înainte, dar al cărui nume rău îl știa. Ulițele erau murdare și strâmte, prăvăliile și casele sărăcicioase, locuitorii pe jumătate goi, cu ghete rupte, beți și hidoși. Ulicioare, curți și cloace vărsau murdăriile lor peste acest labirint, plin de crime, de noroi și de mizerie. Într'unul din colțurile cele mai afundate ale acestei vizuini a păcatului și a rușinei, era un beciu scund și întunecos unde se vindea feare vechi, sticle goale, sdrențe, oase și tot felul de rămășițe. Pe jos înăuntru, erau îngrămădite chei ruginite, cuie, lanțuri, țâțâni, pile, vergele, tipsii desperechiate de balanțe etc., taine ce nu se răscolesc de cât cu scârbă se ascundeau sub acele grămezi de sdrențe, sub acele morminte de oase. În mijlocul mărfuri-

lor sale, lângă o sobă de cărămizi vechi, un om de șaptezeci de ani, vulpoi bătrân cu perii albi, se apăra de frigul de afară printr'o perdea făcută dintr'o rufă murdară, atârnată de o frânghie, și-și fuma luleaua cu toată plăcerea ce o dă singurătatea.

Pe câng Scrooge și Duhul se găseau în fața acestui om, în același timp intră o femeie care ducea un pachet greu, apoi alta, încărcată tot astfel; iar după ele intră imediat un om în haină neagră murdară. Aceste trei persoane tresăriră recunoscându-se; dar după ce le trecu puțin mirarea, împărtășită și de negustor, isbucniră câte-și trele într'un râs.

— Intâi trebuie să treacă spălătoarea mortului, zise femeia care intrase înaintea celorlalți; apoi vine rândul veghetoarei, și la urmă rândul cioclului. Ce zici de asta, tată Joe? Să ne întâlnim câteși trei aci, fără ca să fi știut unul de altul.

— Nici nu se putea să vă întâlniți într'un loc mai bun ca acesta, răspunse bătrânul Joe, scoțând luleaua din gură. Treceți în salon: aveți intrarea liberă aci în orice minut, o știți și apoi n'aveți de ce să vă jenați, nu vă sunteți străini unul altuia. Așteptați numai să închid ușa. Oh! cum scârțâe! nu cred să am aci o bucată de fer mai ruginită ca țâțânele ei, și sunt sigur că nu veți găsi în toată prăvălia un os mai bătrân ca oasele mele. Ha! Ha! ne-am potrivit de minune. Treceți în salon, așteți!

Salonul era spațiul despărțit de prăvălie prin perdeaua de petice.

Negustorul sgândări focul cu o bucată veche de fier de rampă și după ce îndreptă fitilul lămpii (era noapte) cu țeava lulelei, o puse la loc în gură.

În vremea aceasta, femeea care vorbise cea dintâi, trânti jos pachetul și se așeză în neregulă pe un scăunel; apoi punându-și coatele pe genunchi, privi pe ceilalți cu nerușinare în ochi.

— Ei bine, ce? n'avem oare dreptul, misters Dilber, zise ea după aceea, să îngrijim fiecare de pielea sa? Dar el însuși, pare că a făcut altceva toată viața lui?

— Adevărat, adevărat, răspuse îngrijitoarea, nimeni mai mult ca dânsul.

— Și ce stați de vă uitați unul la altul ca niște fricoși? Care din noi e mai cum se cade de cât celălalt? De sigur că n'avem de gând să ne scoatem ochii unul altuia.

— De sigur că nu, răspuse misters Dilber și cioclul, de sigur că nu.

— Ei bine! continuă femeea, ajunge! Parcă cine pierde, că am luat și noi câteva sdrențe ca astea? Mortul de sigur că nu.

— Negreșit că nu, răspuse misters Dilber râzând.

— Dacă ar fi vrut calicul să le păstreze după moarte, urmă cealaltă, de ce n'a fost mai darnic pe când trăia? Ar fi avut acum pe cineva care să

vegheze la căpătâiul său, când se lupta cu moartea, în loc de a fi singur cuc, când și-a dat sufletul.

— N'ai spus nici odată un adevăr mai mare, replică misters Dilber, l'ai judecat așa cum merită.

— Imi pare rău că pachetul meu nu e ceva mai greu, urmă cea dintâia femeie și poate ar fi fost, puteți să mă credeți, dacă a-și fi putut pune mâna pe ceva mai gros. Desfă-l, desfă-l numai, tată Joe, și spune-mi cât face. Dar să spui drept. Nu mă tem nici că sunt cea dintâia și nici că d-lor au să vază. Fiecare din noi, mi se pare, și-a făcut socotelile sale, înainte de a ne întâlni aci. Nu e nici un păcat, desfă pachetul, Joe.

Dar galanteria cioclului nu îngăduia altuia să înceapă asaltul înaintea lui, și 'și arătă prada sa. Nu era tocmai lucru mare: unul sau două breloace de lanț, un port-creion, doi butoni de manșetă și o agrafă de mică valoare... și atâta tot. Aceste diferite articole fură cercetate și prețuite fiecare în parte de bătrânul Joe, care însemnă pe zid cu creta sumele ce voia să dea și adună totalul!

— Iată socoteala d-tale, zise el, atâta dau, nici măcar o jumătate de șiling mai mult, chiar de m'ai omori. Altul acum.

Veni rândul lui misters Dilber; ea scoase dintr'o legătură, cearșafuri, peșchire, o pereche sau două de ghete, o linguriță de ceai și o prinzătoare de zahăr. Socoteala fu făcută și de astă dată tot cu cretă pe părete și în acelaș chip.

— Dau în totdeauna mai mult femeilor, zise bătrânul Joe. E o slăbiciune a mea, care mă ruinează. Iacă socoteala d-tale. Dacă mi-ai cere o centimă mai mult, m'aş căi că am fost atât de darnic şi aş scădea o băncuţă.

— Şi acum desfă şi pachetul meu, Joe, zise cea dintâi femeie.

Joe se puse în genunchi, ca să-l poată desface mai uşor, şi după ce deslegă câteva noduri scoase o bucată groasă de stofă de culoare închisă.

— Dar ce-i asta? întrebă Joe; perdele de pat?

— Da! răspunse femeea râzând şi aplecându-se cu braţele încrucişate, perdele de pat!

— Ce fel? le-ai scos cu inele cu tot pe când zăcea încă în pat? întrebă Joe.

— Da! replică ea. Şi de ce nu?

— Eşti născută pentru a face avere, şi ai să faci, zise Joe.

— Fireşte că n'am să retrag mâna goală odată ce am întins-o pentru a apuca ceva... şi cu atât mai vârtos, când e vorba de un om de soiul *ăstuia!* Dar ia, te rog, nu pica untdelemnul din lampă peste cuverturi.

— Cuverturile lui? întrebă Joe.

— Dar ale cui naiba să fie? Ți-e frică c'o să răcească?

— Sper că n'a murit de vre-o boală molipsitoare, hai ce zici? întrebă de odată Joe, oprinduse.

— Nu te teme, moşule! De altminteri nici

eu nu știu, că nu m'am dus să-l întreb... Oh! dar în ce privește cămașa aceasta, pot să îți pleznească ochii uitându-te și n'ai să zărești o singură găurică, un singur locșor ros. E cea mai bună și mai fină cămașă a lui..., care fără mine ar fi fost pierdută.

— Ce înțelegi prin pierdută? întrebă Joe.

— Fiindcă era să fie îngropat cu ea, reluă ea râzând, a fost un nătâng acolo care i-o pusese, dar i-am scoso... america e destul de bună pentru morți; și apoi cu ea și fără ea tot groaznic ar fi arătat.

Scrooge asculta cu groază această convorbire. Acest grup strâns în jurul lucrurilor unui mort și văzut la lumina unei lămpi păcătoase, îi însuflă o scârbă mai mare de cum n'ar fi putut să-i însuflească nici dracii cei hidoși, cari se ceartă pentru hoit.

— Ha! ha! ha! adăose încă femeea aceasta cu rânjeala ei cinică, când Joe scoase din buzunar o pungă de flanelă și numără fiecăruia partea ce i se cuvenea. Și iacă așa isprăvesc lucrurile. Cât timp a trăit, ne-a ținut foarte departe de dânsul și acum când e mort ne dă de câștigat. Ha! ha! ha!

— Duhule! zise Scrooge, tremurând din cap până în picioare... am înțeles, am înțeles... soarta acestui nenorocit ar putea să fie și a mea. Viața mea de până acum, mă duce către acest sfârșit. Dar, D-zeule ce văd?

Se dete înapoi îngrozit: scena se schimbăse, și

acum atingea parcă un pat, un pat gol, fără perdele, pe care însă sub un giulgiu sfâșiat se odihnea un ce groaznic. Camera era foarte întunecoasă, prea întunecoasă ca să poată vedea lămurit cine era, cu toate că Scrooge își plimba deasupra privirile, împins de o tainică curiozitate. O palidă lumină resfrângea câte o rază peste pat, și lăsa să se vadă un cadavru despuiat, părăsit, la căpătâiul căruia nimeni nu plângea, nimeni nu veghia.

Scrooge întoarse privirile către fantomă. Aceasta îi arăta cu gestul, capul mortului. Nu i-ar fi trebuit decât să miște puțin cu degetul giulgiul care îl acoperea întru câtva...; Scrooge se gândea s'o facă, dorea s'o facă, dar nu îndrăzni o singură dată.

— Oh! își zicea el, dacă acest om ar putea să mai trăiască odată, care ar fi primul său gând? Oare gândul sgârceniei, al lăcomiei, al câștigului? Gândul acesta nu l'a adus oare către acest sfârșit înfiorător? Iată'l acum singur în casa pustie, și nu se găsește o ființă, bărbat, femeie sau copil, care să zică: „a fost bun pentru mine în cutare împrejurare; mi-a adresat un cuvânt binevoitor în cutare zi“; și ca recunoștință pentru acest cuvânt, să zică „D-zeu să-l ierte!“

Se auzi un sgomot ușor; o pisică răcăia la ușă; apoi îndărătul sobei, șoarecii rodeau ceva. Ce căutau ei în această cameră de mort? Ce însemna neliniștea acestor animale? Scrooge nu îndrăzni să cugete mai departe.

— Duhule, zise el, locul acesta e înfiorător. Il voi părăsi ducând cu mine lecția ce-mi dă, crede-mă... dar să plecăm de aci...

Duhul însă îi arăta mereu cu degetul spre giulgiul mortului.

— Te înțeleg, urmă Scrooge și dacă aș putea, aș face ce-mi poruncești; dar nu pot, Duhule, nu pot...

Duhul păru că răscolește cu privirea sa nevăzută fundul inimii lui Scrooge.

— Duhule, dacă e în oraș cineva pe care să 'l fi mișcat moartea acestui om, zise Scrooge cu neliniște dureroasă, te rog, arată-mi-l pe acel cineva, Duhule!

Fantoma desfășură o clipă neagra sa haină întocmai ca o aripă, apoi înfășurându-se la loc, se găsi deodată într'o cameră, unde era o mamă cu copiii ei.

Se făcuse dimineată; femeea aștepta pe cineva, și agitată de o nerăbdare îngrijitoare, căci mergea de colo până colo prin odaie, tresărea la cel mai mic sgomot, privea prin fereastră afară, se uita la ceasornic, cerca în zadar să lucreze cu acul și putea de abia să sufere sgomotul celor doi copii cari se jucau.

În sfârșit auzi bătaia cea dorită la ușe. Ea aleargă și deschide bărbatului său. Acest om, al cărui obraz trăda urmele unor griji dureroase, deși tânăr încă, avea în momentul acesta o înfățișare

liniștită, lăsa să se vadă un fel de bucurie sinceră de care îi era rușine și pe care căuta să o înăbușească.

Se puse să mănânce bucatele cari așteptau pe foc întoarcerea sa. După o lungă tăcere, ea îndrăzni să-l întrebe:

— Ei bine, ce veste?

Era nedumerit de trebuia să răspundă.

— Bună sau rea?

— Rea, răspunse el.

— Suntem dar cu totul pierduți?

— Nu, mai e o speranță, Carolino.

— Dacă l'am putea îndupleca, zise ea mirată, ar fi o speranță, poate; da, ar fi, după o asemenea minune.

— Nu mai avem pe cine îndupleca, Carolino; a murit.

Era o creatură blândă și răbdătoare, sau o arăta numai figura ei așa; totuși nu se putu opri să nu se bucure în fundul sufletului ei, și o spuse împreunându-și mâinile. Apoi făcu o rugăciune, cerând iertare lui D-zeu de păcatul ce făcuse.

— Femeea pe jumătate beată de aseară îmi spusese dar adevărul, când am venit să-l rog ca să-mi amâne polița cu o săptămână. Am crezut că era o simplă scuză; când colo, nu numai că era bolnav, dar era pe moarte.

— Și pe mâna cui trece polița noastră?

— Nu știu, dar până atunci vom avea banii;

ce-i drept, ar fi o mare nenorocire, dacă ar cădea în mâna unui creditor tot așa de nemilos ca și celalt. Ori cum, putem dormi noaptea asta fără grijă, Carolino.

Da, ei simțiau acum o greutate mai puțin pe inimă. O bucurie sinceră însufleția obrazii copiilor, cari veniseră să asculte, deși nu înțelegeau nimic. Familia aceasta datoră puțin din fericirea ei morții acestui om: singura emoțiune adevărată pricinuită de această întâmplare, singura ce Duhul putu să arate lui Scrooge, era o emoțiune de bucurie.

— Duhule, zise Scrooge, dacă nu vrei ca odaia mortului în care am fost adineaori să fie veșnic dinaintea mea, șterge această amintire și fă-mă să văd o scenă duioasă pricinuită de un mort.

Duhul îl duse prin mai multe uliți cari îi erau cunoscute și pe când mergea, Scrooge privea în toate părțile, că doar s'o recunoaște în cineva, dar nu se văzu nicăiri. Intrară în casa sărmanului Bob Cracit, pe care Scrooge o vizitase deja. Muma și copiii ședeau în jurul focului și așteptau liniștiți... foarte liniștiți. Cei doi Cracit, mititei și sgomotoși steteau într'un colț ca niște statui, cu ochii pironiți pe fratele lor Petru, care se uita într'o carte deschisă. Muma și fetele coseau... Toată lumea era dar liniștită.

În momentul când Scrooge și Duhul intrau în odaie, Petru citea cu glas tare, așa că Scrooge le auzi, aceste cuvinte:

„Și el luă copilul și'l așeză în mijlocul lor.“

Dar de ce și-a intrerupt citirea? Muma puse lucrul pe masă și și ascunse fața în mâini zicând: Coloarea stofei mă supără la ochi.

Coloarea... Ah! sărmane Tiny Tim!

— Văd mai bine acum, zise soția lui Cracit; lumina îi obosește și pentru nimic în lume n'aș vrea ca tatăl vostru să creadă la întoarcere că am plâns... Trebuie să vie, vremea se apropie.

— Vremea a trecut, zise Petru închizând cartea; dar eu cred că merge mai încet ca altă dată, de câteva seri, mamă.

Mama și copiii păreau iar liniștiți. În sfârșit, ea răspunse cu un glas ferm, care nu se muiă decât la un singur cuvânt:

— L'am văzut că mergea repede, foarte repede, eu... Tiny Tim pe spinare.

— Și eu, strigă Petru adeseori.

— Și eu, strigă un altul.

Toți repetară: „și eu.“

— Dar Tiny Tim nu cântărea nimic, zise mama reluându-și lucrul, spre ași ascunde durerea și tatăsău îl iubea atâta că'l purta ușor... foarte ușor... Dar îl aud pe tata că vine.

Ea aleargă înaintea lui. Bob intră cu fulardul de gât... căci avea nevoie de el acum, bietul om. Ceaiul îl aștepta pe măsuță, și fiecare se grăbi să'l servească. Apoi cei doi mici Cracit, se așezară pe genunchii săi, și fiecare din ei lipi câte un obrăjor

de obrazii lui, vrând parcă a'i zice: „Suntem aici, tată, nu te mâhni.“ Bob se arată vesel cu toți, și spuse câte o vorbă bună la unii și la alții. Se uită la lucrul femeii și al fiicelor sale, și laudă dibăcia și silința lor.

— Are să fie gata încă înainte de Duminecă, zise el deodată.

— Duminecă! ai fost azi acolo, Robert? întrebă femeea.

— Da, draga mea, răspunse Bob... Imi pare rău că n'ai putut veni și tu; asta ți-ar fi făcut bine, să vezi ce verde e locul; dar ai să te duci des să-l vezi, nu e așa? I-am făgăduit să mă duc să mă plimb acolo Dumineca. Scumpul meu copil, scumpul meu copil! strigă Bob, scumpul meu copil!

Nu putu să se stăpânească și izbucni. Eși din odaia unde se afla familia și se sui într'o odaie de deasupra, care era luminată și împodobită ca de Crăciun. Era acolo un scaun... pe care sârmanul Bob șezu; și după ce se mai liniști puțin, se dete jos.

Familia se așeză lângă foc; fetele și muma lor își reluară lucrul și vorbeau între ele. Bob le vorbi de bunăvoința de admirat a nepotului lui Scrooge, pe care îl văzuse numai de vre-o două ori și care, întâlnindu-l într'o seară, îl întrebasese, mișcat de înfățișarea sa cam... cam abătută, îl întrebasese ce are. Atunci, urmă Bob, i-am spus și eu pricina, căci e omul cel mai amabil din lume. „Sunt foarte mâhnit de ceea ce mi spui, domnule Cracit, zise el, și

deplâng din toată inima pe buna d-tale soție...”

Un lucru aş vrea să ştiu: de unde ştie el asta?

— Ce să ştie? dragul meu,

— Că tu eşti o femeie bună.

— Oare n'o ştie toată lumea? zise Petru.

— Foarte bine ai răspuns fătul meu, zise Bob; şi eu cred că toată lumea o ştie. „Deplâng din a-dâncul sufletului, zicea el, pe buna d-tale soție; dacă aş putea să vă fiu folositor într-o câtva, iată adresa mea. Şi mi dete cartea sa de vizită. Vino de mă vezi.” — Dar ceea ce m'a încântat în omul acesta, nu e atât serviciile ce mi-ar putea face, cât bunătatea sa. Ai fi zis că a cunoscut pe micul nostru Tiny Tim şi că-l regretă cum îl regretăm noi.

— Sunt sigură că are o inimă bună, zise misters Cracit.

— Ai fi şi mai sigură, draga mea, replică Bob, dacă l'ai fi văzut şi i-ai fi vorbit. Nu m'aş mira, băgaţi bine de seamă, dacă ar găsi un loc mai bun lui Petru.

— Auzi, Petre? zise misters Cracit.

— Şi atunci, zise o miss Cracit, Petre se va însura.

— Vrei să taci? răspunse Petru râzând.

— Ar putea într-o zi să aibă dreptate, fătul meu, zise Bob, cu toate că mai e timp până atunci. Dar în orice chip ne vom despărţi unii de alţii, sunt sigur că nimeni din noi nu va uita pe mititelul Tiny Tim...

— Nici odată, tată! strigară toți.

— Și știi, zise Bob, știu, iubiiții mei, că amintindu-ne răbdarea și blândețea sa... deși nu era decât un copilăș... — nu ne vom certa nici odată... căci ar fi să'l uităm pe bunul Tiny Tim.

— Nu, nici odată, tată! repetară toți.

— Mă faceți fericit, foarte fericit! zise Bob.

Misters Cracit îl sărută, fetele îl sărutară, cei doi mici Cracit îl sărutară și Petru îi strânse mâna cu dragoste. Suflete copilăresc al lui Tiny Tim, tu ai fost de esență dumnezească.

— Fantomă, zise Scrooge, ceva îmi vestește că despărțirea noastră se apropie; ceva de care nu'mi dau socoteală. Spune-mi cine a fost omul pe care l'am văzut mort.

Duhul Crăciunului viitor îl duse ca și mai înainte, dar lui Scrooge îi se păru că de astă dată îl duce și mai repede și îl rugă să se oprească.

— Acest cartier, zise el, pe care îl cutreerăm așa de iute, este centrul afacerilor mele, — căci în mijlocul vedeniilor viitorului, Scrooge vorbea deja de prezent ca de trecut; — iată și biuroul meu, lasă-mă să văz ce voi fi într'o zi.

Duhul se opri; dar degetul său arătător se îndreptă în altă parte.

— Iată biuroul, strigă Scrooge; de ce mi faci semn să merg mai departe?

Degetul neînduplecat rămase neclintit.

Scrooge alergă în grabă să arunce o privire prin

fereastră contoarului. Era tot un contoar, dar nu mai era al său. Mobilele erau aceleași, dar persoana de pe scaun nu mai era el. Fantoma repetă gestul.

Scrooge o ajunsese și o urmă din nou până la un grilaj de fier. Se opri înainte de a intra: era un cimitir!... Aci dar, sub pământ zăcea omul al cărui nume voia să-l afle. Cimitirul era înconjurat de case; iarba și buruienile creșteau cu îmbelșugare, vegetațiune puternică a morții iar nu a vieții... locurile erau indesate și lucru ciudat, se vedeau și gropi deschise: căci cimitirul este o prăpastie fără fund.

Duhul în picioare printre morminte, arată unul lui Scrooge, care se apropie tremurând ca varga, căci în mina veșnic impunătoare a fantomei îi se păru că recunoaște o nouă însemnare.

— Înainte de a face un pas către acest mormânt, zise Scrooge, răspunde la o întrebare: Ceea ce mi arăți, este umbra lucrului ce *trebuie* să fie, sau numai ce *poate* să fie?

Duhul se mulțumi și de astă dată, drept orice răspuns, să-i arăte cu degetul mormântul lângă care se aflau.

— Căile omului duc spre un scop, zise Scrooge. Dar dacă omul își schimbă calea, se schimbă și scopul. Spune-mi, dacă este așa și cu acela pe care vrei să mi-l arăți?

Duhul rămase nemișcat ca mai înainte.

Scrooge se aplecă cu groază pe piatra mormântală și, urmând cu privirea degetul fantomei, citi drept orice epitaf pe acest mormânt neglijat însuși numele său: *Ebenezer Scrooge*.

— Eu sunt dar omul care a zăcut pe patul acela ? strigă el ingenunchiând.

Degetul se plimbă rând pe rând de la mormânt la dânsul și de la dânsul la mormânt.

— Nu, Duhule, nu! nu!

Degetul arăta mereu.

— Duhule, strigă el agățându-se de haina lui, ascultă-mă. Nu mai sunt omul care am fost, nu voi mai fi omul ce aș fi fost, fără mijlocirea voastră binefăcătoare. De ce mi s'a arătat toate aceste lucruri, dacă nu mai e nici o speranță pentru mine ?

Pentru întâia oară, mâna Duhului șovăi.

Bunule Duh! urmă Scrooge, ingenunchiat la picioarele sale, mijlocește pentru mine, aibi milă de mine. Asigură-mă că pot schimba aceste imagini pe cari mi le ai arătat, schimbând felul meu de viață.

Mâna făcu o mișcare binevoitoare.

— Voiu cinsti Crăciunul în fundul inimei mele și îl voi serba în fiecare an. Voiu trăi în trecut, prezent și viitor. Cele trei Duhuri cari m'au vizitat nu mă vor mai părăsi, căci nu voi înceta să mă port după învățămintele ce mi-au dat. Oh! spunemi că pot șterge scrisul de pe această piatră.

In durerea sa, Scrooge apucase mâna fantomei. Ea vru să se libereze de strânsoarea sa, dar el o ținea cu putere. Duhul fiind mai tare il respinse.

Când își împreună mâinile spre a'l ruga pentru cea din urmă oară, Scrooge văzu o schimbare în haina și în forma fantomei, care se preschimbă pe nesimțite în drug de pat.

PARTEA A CINCEA

Incheiere

Da! era un drug de pat și încă un drug al patului său, și Scrooge se găsea în odaia sa. Dar lucru mai fericit încă e, că era viu și că viitorul îi sta înaintea pentru a trăi și a se îndrepta.

— Vreau să trăiesc în trecut, prezent și viitor, repetă Scrooge, sărind jos din pat; vreau să profit de învățămintele celor trei Duhuri. Ah! Jacobo Marley! Mulțumesc lui D-zeu și sărbătoarei Crăciunului, o spun în genunchi, bunul meu Jacob, în genunchi.

Era așa de insuflețit de bunele gânduri ce avea, că glasul-i sfârâmat putea de abia repeta cuvintele inflăcărâtei sale gândiri. Plânsese în suspine în tot timpul luptei sale cu Duhul, și obrazul îi era încă umed de lacrimi.

— Nu sunt încă rupte! strigă Scrooge sărutând perdelele patului său, nu sunt rupte cu inelele cu tot, ele sunt aci, și eu de asemenea sunt aci: icoa-

nele lucrurilor cari ar fi putut să se realizeze, pot dispărea acum, ele vor dispărea, o cred, o știu.

În entuziasmul său, nu mai știa ce făcea cu mâinile; își puse de două-trei ori hainele d'andoasele, le scoase crezând că le pune, se sbătea în ciorapi ca Laocoon între șerpi și făcu tot felul de năzdrăvănii.

— Nu mai știu ce fac, zise Scrooge râzând și plângând totdeodată. Sunt ușor ca un fulg, fericit ca un înger, vesel ca un școlar în vacanță, buimac ca un om beat! Crăciun vesel și an bun la toată lumea. Hurra! hurra!

Din cameră sări în salon abia gâfăind.

— Iată oala mea cu supă, zise el întorcându-se spre sobă; iată ușa prin care a intrat Duhul lui Marley! iată colțul unde se așezase duhul Crăciunului de acum; iată fereastra prin care am văzut sufletele chinuite, totul e la locul său, totul e adevărat, totul s'a întâmplat... Ha! ha! ha!

Intr'adevăr, pentru un om care pierduse obiceiul de a râde, Scrooge râdea prea frumos.

— Nu știu în ce zi suntem, continuă el, nu știu cât timp am petrecut cu Duhurile; nu mai știu nimic; sunt un copil... Dar ce'mi pasă? aș vrea să fiu copil... Hurra! bravo!

Fu întrerupt în strigătele sale de bucurie de bătaia clopotelor de la biserici: ban! ban! și de astă dată simți plăcere ascultându-le, nu ca altă dată.

Alergă la fereastră, o deschise și privi afară: nici o ceață... ziua era limpede, rece, dar curată, o zi care te poftea la joc; soarele strălucea pe cer...

ce timp frumos! ce clopote vesele! oh! ce zi măreață!

Un băețel îmbrăcat în haine de sărbătoare trecu pe dinaintea ferestrei.

— Hei! băiete, ce zi avem astăzi?

— Astăzi? dar e ziua de *Crăciun!*

— Crăciun! își zise Scrooge, va să zică nu l'am pierdut încă. Duhurile au făcut totul într'o singură noapte: ele pot face tot ce vor, desigur că o pot... Hei, băiete!

— Ce-i? răspunse copilul.

— Știi tu unde e prăvălia precupețului de pașeri, în colțul stradei a doua?

— O știu.

— Copil deștept, copil minunat! Știi tu dacă s'a vândut curca frumoasă de aseară? Erau două, vorbesc de cea mai mare.

— Aia care era cât mine de mare?

— Ce drăguț copil! e o plăcere să stai de vorbă cu el; da, drăguțule!

— Curca e tot acolo, răspunse băețelul.

— Adevărat? strigă Scrooge; ei bine, du-te de o cumpără.

— Glumești, domnule?

— Nu, nu, vorbesc serios. Du-te de o cumpără și spune să mi se aducă aci, ca să dau adresa unde trebuie trimeasă; vino cu băiatul, care o va aduce, și îți dau un șiling; vino înapoi cu el în mai puțin de cinci minute și vei avea o jumătate de cronă.

Băiatul plecă ca o săgeată.

— O voi trimite lui Bob Craciun, zise Scrooge, frecându-și mâinile; el nu va ști de unde 'i vine.

E de două ori mai mare decât Tiny Tim. Și ce bucurie mare o să le facă!

Scrise adresa cu o mână care nu era tocmai țapână, dar o scrisese, și se dete jos să aștepte curca la poartă. Aci zări ciocanul.

— O, prea iubite ciocan! zise el mângâindu-l cu mâna, te voi iubi toată viața mea. De abia mă uitam la tine înainte; ce cinstită e figura ta de aramă! Ciocan minunat!... Dar iată și curca; hei, băeți, vă urez la toți un Crăciun vesel!

Ce curcă! cum s'a putut ține pe picioare o asemenea sburătoare? mă mir că nu s'au fărâmat sub ea!

— N'ai să o poți duce până la Camden-Town, tinere, zise Scrooge; ia o trăsură.

Nici odată răs n'a fost mai sincer ca râsul lui Scrooge la aceste cuvinte; râse și mai tare, când plăti curca, râse când plăti cursa trăsurei, râse când dete un bacșiș băiatului; în sfârșit, râse încă și de astă dată cu lacrimi, când se așeză abia respirând după atâtea hohote de răs.

Scrooge se rase, lucru nu tocmai ușor, atâta de tare îi tremura mâna, atâta de slab se ținea pe picioare; dar chiar de și-ar fi făcut o tăetură cu briciul, și-ar fi pus o bucățică de plastru, și atâta tot.

În sfârșit, după ce 'și făcu toaleta, eși îmbrăcat în hainele sale cele mai frumoase și se întâlni pe stradă cu o mulțime de lume, așa cum o văzuse în vis cu Duhul Crăciunului de acum. La toți cari se uitau la dânsul, el le zâmbea cu prietenie; într'un cuvânt, avea o mină așa de veselă, că doi trei oameni cheflii îi ziseră: „Bună ziuă, domle!

Crăciun bun, domle! Nici odată urare nu fermecase mai mult auzul său.

După ce mai merse puțin, întâlni pe unul din cei doi domni, cari veniseră în ajun să'i ceară un ajutor pentru săraci, cu acela care îi zise: „Scrooge și Marley, dacă nu mă înșel?” Intâlnirea aceasta îi pricinui remușcare, și ar fi vrut să'l ocolească; dar se resgândi, și înaintând spre acel domn, îi apucă mâna.

— Scumpe domle, îi zise el, ce mai faceți? cred că ziua de eri v'a mers bine: vă mulțumesc că m'ați trecut și pe mine pe listă. Vă urez un Crăciun bun!

— Domnul Scrooge?

— Da, e numele meu, și poate că nu vi-e plăcut: vă cer de o mie de ori iertare, și aveți bună-tatea de a mă... — Scrooge șopti ceva în urechea celui domn, care strigă încremenit: Să mă bată D-zeu! domnule Scrooge, vorbiți serios?

— Vă rog, nici o centimă mai puțin, în această sumă se coprind și mai multe poliți pe cari nu mai contez, credeți-mă. Vreți să'mi faceți binele acesta?

— Scumpe domnule, zise celalt strângându-i mâna cu căldură, nu știu ce să răspund la așa o dărnii..

— Nici un cuvânt mai mult, vă rog, replică Scrooge. Pofțiți la biurou; dar îmi făgăduți că veniți?

— Din toată inima, domnule, voi veni; și se citea în obrazul lui că va veni.

— Vă mulțumesc, îi răspunse Scrooge, vă sunt foarte recunoscător; vă mulțumesc de o mie de ori! La revedere, scumpe domle!

Intră în biserică, apoi cutreeră străzile, cercetă cu privire pe oamenii cari umblau încolo și încoace, mângăie copiii pe obraji și pe cap, vorbi cu cerșetorii pe cari îi milui, își băgă nasul prin bucătării, se uită la ferestre, căci totul îl interesa acum; nici odată până atunci nu și închipuise că o plimbare putea să dea atâta plăcere și fericire. După amiază, își îndreptă pașii spre locuința nepotului său.

Trecu și se invârti de vre-o zece ori pe dinaintea casei înainte de a avea curagiul să intre; în sfârșit, își luă inima în dinți și sună.

— E acasă stăpânul tău, drăguțo? întrebă Scrooge pe servitoarea, o fată cinstită și drăguță cu adevărat.

— Da, domle.

— Și unde e, fetițo?

— E în sufragerie cu doamna; pe aci, domle, mă duc să vă anunț, dacă doriți.

— Mulțumesc, fata mea, mă cunoaște, zise Scrooge

Puse mâna pe clanța ușei, o deschise și și băgă capul în odaie: nepotul și nepoata cercetau masa, care era gătită ca de sărbătoare..., perechilor tinere le place în totdeauna ordinea în toate.

— Fred! zise Scrooge.

La această chemare, ce repede s'a întors nepoata și cum a tresărit recunoscând pe unchiul Scrooge!

— Sunt eu, unchiul Scrooge și viu să petrec cu voi! mă primești, Fred?

Fred sări la dânsul și îi apucă mâna cu putere. După cinci minute, Scrooge se găsia în largul său. Primirea fu din cele mai călduroase: nepoata imită

pe nepotul; Toper fu foarte amabil cu Scrooge și cumnata nepotului de asemenea; c'un cuvânt, toți oaspeții. Ce mai petrecere! ce mai jocuri! ce mai bucurie! și ce fericire deplină!

Scrooge se sculă foarte de vreme a doua zi ca să meargă la biuro. „O, de aș putea, gândea el, să ajung cel dintâi acolo și să prind pe Bob Cracit că a venit târziu!“ Dorea să simță această plăcere... și o simți. Ceasurile nouă, și nici un Bob! nouă și un sfert, nimic; la nouă și optsprezece minute iacă vine și Bob. Scrooge ședea la biuro, cu ușa larg deschisă, ca să-l poată vedea când se va furișa în unghierul său.

Bob își scoase pălăria și fularul; apoi se așeză pe scaun și rezezi condeiul pe hârtie, vrând parcă să recâștige minutele pierdute.

— Hei, domle! mormăi Scrooge cu glasul său ursuz obișnuit, pe cât puțu să-l imiteze, ce înseamnă să vii la ora asta?

— Imi pare foarte rău, domnule, c'am întârziat.

— Intârziat! repetă Scrooge, da, cred și eu; poftim încoace, te rog.

— Asta nu mi se întâmplă decât odată pe an, domnule, zise Bob încurcat și apropiindu-se de șeful său; asta n'o să se mai întâmple, vă asigur; am cam petrecut puțințel ieri, domnule.

— Ascultă dragul meu, zise Scrooge, asta nu poate să meargă tot astfel; și, prin urmare, strigă el sărind de pe un scaun și dând lui Bob un picior în spate, care 'l asvârli cât colo, și prin urmare, vreau să-ți măresc leafa!

Bob tremură și se apropiă puțin de riglă; avu

o clipă ideea de a trage una țapână lui Scrooge, de a pune mâna pe dânsul și de a chema vecinii în ajutor ca să-l ducă la balamuc.

— Crăciun bun! Bob, zise Scrooge cu o mină prea serioasă pentru a nu fi înțeleasă; și lovind pe Bob prietenește pe umeri; un Crăciun mai vesel de cum ai avut până acum la mine. Bob, fătul meu, voi să-ți urc leafa; voi să fiu folositor familiei tale harnice; dar vom vorbi despre aceasta după prânz la o ceașcă de vin cald. Bob! aprinde amândouă focurile și arde o baniță de cărbuni, înainte de a te pune pe lucru, Bob Cracit!

Scrooge se ținu de vorbă; făcu totul și chiar mai mult decât spusese. Fu un al doilea tată pentru Tiny Tim, *care nu muri!* Deveni un bun prieten, un bun om, mai bun decât toți negustorii marelui oraș, înaintea lui și după dânsul. Unii oameni făcură haz de schimbarea lui, el îi lăsă să facă, știind că e mai bine să râzi decât să plângi; el însuși avea râsul pe inimă și asta îi ajungea.

Nu mai avu nici o legătură cu Duhurile; dar se zicea despre dânsul că serba cu sfințenie Crăciunul: zică lumea și despre noi toți tot așa; și, cum bine a zis Tiny Tim, D-zeu să ne binecuvinteze pe toți!

S F Â R Ș I T

Catalogul „Bibliotecei pentru toți” (urmare)

- 240 *Facca*, Franțuzitele, teatru.
Flammariou Camille, O călătorie în cer.
269 Fenomenele spiritizmului.
80-84 *Filimon*, Ciocoi vechi și noi, roman.
262 *Foë Daniel*, Robinson Crusoe.
292 *Garteanu Em.*, Odată!
91 *Gastineau*, Geniile științei și industriei.
21 *Gennevraye*, Ombra, roman.
224-231 *Ghica Ioan*, Scrisori către V. Alexandri, 4 volume.
38 *Goethe*, Werther, roman.
277 *Gorki Maxim*, Azilul de noapte, dramă.
270 *Cirillparzer*, Heroși Leandro dramă tr. în ver. de *H. Lec*
128-137 *Hamangiu*, Codul civil adnotat.
139-148 „ Procedura civilă adnotată.
149-151 „ Legea judecătorilor de pace adnotată.
197 *Hebel Friedr.*, Iuditha și Holofern, tragedie.
232-233 *Hugo Victor*, Ernani, dramă, tr. în ver. de *H. Lecca*.
264-265 „ Regele petrece, dr. tr. în vers. de *L. Daus*
288-253 *Huxlei*. Noțiuni asupra științelor.
34 *Ibsen*, Un dușman al poporului și Stâlpii societății
220 *Ionescu Gion*, Istorice.
299 *Iorga N.* Oameni și fapte din trecutul românesc.
90 *Leqouve Ernest*, Medea, tragedie.
236-237 *Lecca Haralamb*, Poeme.
246-247 „ Casta Diva, dramă.
246-247 „ Jucătorii de cărți, dramă
257 „ Suprema forță, dramă.
124 „ Cîinii, dramă.
138 *Lubboc*, Intrebuințarea vieții.
2 *Madan G.*, Suspine.
10 *Marian*, Pasările noastre și legendele lor.
27 *Maiorescu T. L.*, Nuvele și schițe.
22 *Mahaffy*, Antichitatea greacă.
8 *Maistre Xavier de*, Călătorie împrejurul odăei mele.
251-252 *Michelet*, România, Roma, Piza, etc.
112-113 *Mollière*, Bolnavul închipuit.
108 *Morand*, Introduceri la studiul științelor fizice.
19 *Müller*, Animale celebre.
256 *Musset Alfred*, La ce visează fetele.
301 *Nora A.*, Clipe trăite, nuvele.
289 *N. Rădulescu-Niger*, La Gura Văiei, nuvelă.
63 *Octavian Goga*, Poezii, premiate de „Acad. Română”
101-102 *Olănescu D. C. Ascanio*, Satire.
16, 25, 39 *Ovid*, Metamorfosele.
79 *Pann Anton*, Povestea vorbei vol. I, II, III și ultim.
93-94 „ Nastratin Hoge.
99 „ Povestea lui Moș Albu, part. I și part. II.
50 56 *Petöfi*, Apostolul, poem trad. în versuri de *Iosif*.
96-97 *Pecaut și Baude*, Convorbiri despre artă I. și II.
125 *Pierre B. de St.*, Paul și Virginia.
156-158 *Pi aru Hristache*, Povestea Mavrogheneasca.
118 *Ploetz și Leist*, Mic vocabular francezo-român.
293 *Popp Vasile*, Fleacuri, nuvele.
60 *Popp Vasile*, Ocna Vieții
65-66 *Prevost Abatele*, Manon Lescaut, roman vol. I.
ec *Prevost Abatele*, Manon Lescaut roman vol. II și III

Catalogul „Bibliotecei pentru toți” (urmare).

276	<i>Racine</i> , Athalie, trad. în versuri Haral. Lecca.
241	<i>Rădulescu Motru</i> , Știință și energie.
61	<i>Rosetti D. R. Max</i> , Trotuarul Bucureștiului.
109-120	„ „ „ Teatru, vol. I și vol. II.
160-161	„ „ „ Povește către săteni
37	<i>Rosetti Radu D.</i> , Proză și Epigrame.
55	„ „ „ Din inimă poezii.
92	„ „ „ Sincere, poezii.
234-235	<i>Sădoveanu Mih.</i> , Povestiri de sărbători.
114	<i>Seneca</i> , Liniștea sufletească.
219	<i>Silvan Gh.</i> , Bătrânul Dan.
294	<i>Shakespeare</i> , Romeo și Julieta, trag. tr. în vers. H. Lecca
221-222	<i>Shakespeare</i> , Hamlet.
284	„ Femeia îndărătnică, trad. în vers. de H. Lecca
249-250	<i>Schopenhauer</i> , Viața, amorul și moartea.
258	<i>Sienskiewicz H.</i> , Bartek învingătorul, povestire.
75	<i>Sihleanu A.</i> , Armonii intime.
289	<i>Sophale</i> , Oedip Rege, tragedie
4-5	<i>Spencer Herbert</i> , Despre educație.
263	„ Progresul, Legea și Causa.
201	<i>Speranția Th. D.</i> , Anecdote împănate.
71	<i>Stăncescu Const.</i> , Ce este frumusețea.
35	<i>Stăncescu Dumitru</i> , La gura sobei.
98	<i>Stavri Arthur</i> , De demult, poezii.
179	„ Pe același drum, poezii.
111	<i>Stoienescu Th. M.</i> , Poezii.
198	<i>Swift</i> , Guliver în țara piticilor.
159	<i>Szavolowsky</i> Cronologie, calendare.
18	<i>Teleor Dumitru</i> . Schițe umoristice.
115	„ Alte schițe umoristice.
62	<i>Tennyson</i> , Enoch Arden, poem, trad. de H. Lecca.
11	<i>Theuriet André</i> , Din tinerete, etc.
46	<i>Urechia dr.</i> , Dușmanii noștri.
	„ Cronicele doctorului.
166-178	„ Dicționar frahcez-român.
216	„ Ce naște din pisică.
27	<i>Urechia Nestor</i> , Căruța Poștei.
53	<i>Wildenbruch</i> , Doi trandafiri.
14	<i>Wilkins</i> , Antichitatea română.
	<i>Virgiliu</i> , Georgicele, traducere în versuri de Coșbuc.
6	<i>Vlahuță Al.</i> , Icoane șterse cu portret.
51-57-59	„ „ Din goana vieții part. I, II-a, III-a și ult.
73-77	„ „ Dan, roman, partea I și II.
116-117	„ „ Iubire, poezii.
272-274	„ „ România Pitorească.
13	<i>Zamfirescu Duilliu</i> , Nuvele, romane.
162-165	„ „ Viața la țară, roman.
259-268	„ „ Tănase Scatiu, roman.
47	<i>Zamfirescu Mih.</i> , Cântece și plângeri
26	* * * <i>Biografiile oamenilor celebri.</i>
36	„ <i>Povești de Crăciun.</i>
67-68-69	„ <i>Minunile Universului</i> , Vol. I, II și III.
110	„ Gloriile muzicii.
123	„ <i>Biografia mamei celebre.</i>